

Joñaa kayeetakeriri Juan

Joñaa kantakeri Jesucristo

¹ Jiroka okaratzi joñaa kantakeri Pava tsika ikantakota Jesucristo, iriira Pava kantakaarori iriyoyetantyaarori iromperataneete tsika onkantakotya okaakitizimataintsiri iriñaayeetero. Iro jotyaantantakariri Pava imaninkarite inkamanteri Juan. Tema irika Juan iri jomperatapiintakari Pava. ² Iri Juan itzimi kinkithatakerori okaratzi iñaakeri. Jiroka okaratzi ikinkithatakeri, iñaane Pava, tsika otzimi ikantakaantakeri Jesucristo inkamantantero. ³ Kimoshirera inkantaiya itzimi ñaanatairone iroka kamantaantsi, ari inkempitayetyaari eejatzi inkarate kempisanterone. Kimoshirera inkantaiya inkarate monkarayetairone okaratzi osankinatainchari. Tema okaakitizimatake iriñaantayetyaarori.

Jovethayeetari kempisantzinkariite karatatsiri 7 japatoyetaka

⁴ Naakara Juan itzimi osankinatzirori iroka. Eeroka nosankinatzeni kempisantzinkariite karatatsiri 7 papatoyetaka janta nashiyetachari nampitsi saikayetatsiri Asia-ki. Tema añaatsi Pava iroñaaka, iri etakaro pairani itzimake, irootzimatake impiye, kaminthaara inkantayetaimi irirori, kameetha isaikakaayetaimi janta. Ari inkempitaimiri eejatzi irika ipaiyeetziri “7 tasorentsi.”

⁵ Ari inkempitaimiri eejatzi Jesucristo, tema kyaaryoori onatzi okaratzi iñaaventziri. Iriitakera etanaarori ipiriinta ikamavetaka, iriira pinkathariventairiri maaroni ikaratzi pinkatharivetachari jaka kipatsiki. Iriitakera etakoyetairi aakaite. Iriitakera kempitakaantairi inkivaatyeeemi, ipeyakoyetairora ayaariperonka ikapathainkatakakeranki ikamimentayetai.

⁶ Iriitakera pinkatharitakaayetakairi. Iriitakera omperatasorentsitakaayetairi antavaitantaaniriri Pava itzimi Ashitariri. Iriitake otzimimotairi irovaneenkaro, iriitake pinkathariperotaatsiri. Ari inkantaitatyeeroni. Ari onkantyaari. ⁷ Jirika Cristo, inkenapai menkoriki, maaroni iriñeetavairi. Irimatzityaaro iriñeeri ovathaamerekitakeriri. Iriiraakoyeetaiyaari maaroiteni jaka kipatsiki, irimatzityaaro kaari sheninkatavakaachane. Ari onkantyaari.

⁸ Jiroka ikantzi Avinkatharite Pava: Naakatake oshiyarori etarori osankinarentsi, Naaka oshiyarori eejatzi overaantarori. Añaachana Naaka iroñaaka, Naaka etakaro pairani notzimake, Naaka piyaatsine apaata. Naakatake tzimaperotatsiri noshintsinka.

Joñaakantaka Itomi Atziri

⁹ Naakara Juan, pirentzi povayetaana pikempisantzinkaritari, ari akarataiyakeni amavetakero akemaantsivaitaka, ari atsipatavaka ipinkathariventayetai Jesús. Eeniro nosaikiranki othampishiki paitachari Patmos nokinkithatziro iñaane Pava, nokamantantziro ikantakenari Jesús. ¹⁰ Okanta aparoni kitaite ipampithashiretakotapiintaitari Avinkatharite,

tzimatsi joñaakakenari Tasorentsinkantsi. Nokemakeri notaapiiki ipaita kantanari, ikempitakarora tyootaantsi iñaavaitzi, ¹¹ ikantakena: “Posankinatero onkarate noñaakemiri. Iro potyaanteneriri kempisantzinkariite karatatsiri 7 japatoyetaka janta nashiyetakarori nampitsi saikayetatsiri Asia-ki. Tema jiroka 7 nampitsi, paitachari: Efeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, Laodicea.”

¹² Ari nopithokanaka notaapiiki nameneri ipaita ñaanatanari. Noñaatziiri ootamentot-sipayeeni jovetsikayeetziri oro. Ikaratzi 7. ¹³ Iro kantacha janta niyankineki ari josatekaka aparoni kempitakariri Itomi Atziri. Opamankakeri iitziki iithaare. Jontarekakari ichopineeki jovetsikasheronkaataitziri oro. ¹⁴ Kitamaropovainka ikantaka iitoki, kempivaitaka iroomi ivitzi oisha, kitamaroki okantaka iroovaitake sharaka. Irooki okempiyetakari paampari. ¹⁵ Shipakiryaa okantayetaka iitzi, iriivaitake iporeryaatzi kireeki itagaitziri. Okempivaitakaro iñaane opoimpaatzi osheki jiña. ¹⁶ Joirikake impokiropayeeni irakojanoki, ikaratzi 7. Joimishitovimaitaro ipaanteki kempitakarori osataamentotsi, apimitzikarate okanta othoyempitake. Ikempitakari iporoki ikantaranki ooryaatsiri ishipakiryaaaperotzi tampatzikapaita.

¹⁷ Ikanta noñaakeri, tyaanakena nokamanake. Iro kantacha jantantakanaro irakojano, ikantana: “Eero pitharovi, Naakatake etarori, Naakatake overaantyaarone. ¹⁸ Naakatake kañaaneri, nokamavetaka iro kantacha iroñaaka

ari nonkantaitatyeeni nañagai. Naakatake ashitaaro shintsinkantsi jovayeetaanara nompeyakaantya notyaantayetantai sarinkaveniki. ¹⁹ Posankinatero okaratzi piñaakeri, iro petanakya okaratzi piñaakeri iroñaaka, impoña onkarate piñeeri eejatzi apaata. ²⁰ Ikaratzi ootamentotsi piñaakeri karatatsiri 7, iriira oshiyakaaventariri kempisantzinkariite karatatsiri 7 japatoyetaka janta nashiyetakarori nampitsi. Ikaratzi piñaakeri impokiro noirikakeri nakojanoki, karatatsiri 7, iri oshiyakaaventariri maninkariite tsipayetaariri kempisantzinkariite karatatsiri 7 japatoyetaka.”*

2

Kamantaantsi jotyaantaitakeneriri 7 japatoyetaa kempisantzinkariite: Kamantaantsi jotyaantaitakeri Efeso-ki

¹ “Jiroka posankinateneriri imaninkarite kempisantzinkariite apatotachari Efeso-ki. Iriira ñaanatziri oirikakeriri 7 impokiro irakojanoriki, osatekainchari niyanki ipaampatakera 7 ootamentotsi. Ikantziri:

² ‘Niyotziro okaratzi pantayetziri, tsika pikanta pantavaitake, okaratzi pamavetak-eri. Pisamayetakari kaariperoshireriite. Piñaantayetaari paitashivaitachari, “Otyaantajanoriite” itzimi iyotaantashivaitachari. Piyotairi eeroka thairi jinayetatz. ³ Kyaaryoori pinake, amavevaine pikantaka, osheki

* **1:20** Tzimatsi kantatsiri irikaite “maninkariite” ñaaventakotainchari jaka, iriitakera atziriite ikaratzi jevayetairiri kempisantzinkariite. Tzimayetatsi pashine kantatsiri, iriijanoyetake kyaaryoori maninkariite.

pikemaantsivaitaka jovasankitaaventaitzimiro pimpairyeero novairo. Temaita pisamavaitya.
⁴ Iro kantacha, tzimatsi kapatapainchari, iro kaari kameethatatsine. Jiroka okanta: Povashaantanakero eerokaite petakotanta, te pantairo pikempivetanakaroranki pairani.
⁵ Pinkinkishiretero tsika pikanta pairani ovakera pikempisantanake. Povashaantero tsika pikanta iroñaaka, pimpiyakotairo pantairo tsika pikan-tanaka ovakeraini pikempisantanake. Tema eerorika povashaantairo, ari niyaatashitakemi, naapithataimiri ootamentotsi saikimotakemiri janta. ⁶ Iro kameethataintsi pantakeri eerokaite pikisaneentakero jantayetakeri ikaratzi kempisantanairiri jiyotaantziriranki Nicolás. Nomatzitataikari naaka.* ⁷ Kovirori inkemathatero, inkempisanteri Tasorentsinkantsi iñaanatziri kempisantzinkariite. Intzimerika kitsirinkakerone, ari noshinetairi iroyaaro chochoki ovañaantatsiri tsika otzimi pankitainchari itasorentsipathateki Pava.’ ”

Kamantaantsi jotyaaantaitakeri Esmirna-ki

⁸ “Jiroka posankinateneriri imaninkarite kempisantzinkariite apatotachari Esmirna-ki. Iriira ñaanatziri itzimi etakarori, intzime overaantyaarone. Iriira ñaanatziri itzimi kamavetaincha iro kantacha añagai eejatzi. Ikantziri:

* **2:6** Te jiyoperoyeetzi itzimi “kempisantanairiri jiyotaantziriranki Nicolás.” Kempitaka iriyyetake nashitaincha japatota, iri iyotaashivaitakariri kempisantzinkariite, aamashitya iri kempitakariri Balaam okaratzi jantakeri pairani irirori.

9 ‘Niyotziro okaratzi pantayetziri, niyotziro tsika okanta pikemaantsivaitaka, niyotziro tsika okanta pashinonkaavaitaka, eerokataavetakara ashaarantashiretaneri. Niyotzi eejatzi ithaiyakotakami judío-payeeni janta. Ipaitashivaitaka judío, añña Satanás ashitayetakari. 10 Eero pitharovakaashitaro onkarate pinkemaantsityaari. Tema irootaintsi piñero tzimayetatsi janta tsika inkarate irashitakotakaante kamaari. Ari pisaikeri onkarate 10 kitaite pinkemaantsivaitya, iññaantashiretatyaaamira kamaari. Iro kantacha ontzimatyete pinkyaaryooshirete eerokaite piyaatakairo onkantavetakya irovaitemi, impoña apaata aritake naññaakagaimi, onkempivaityaaro namathaiyetaatyemimi. 11 Kovirori inke-mathatero, inkempisanteri Tasorentsinkantsi iññaanatziro kempisantzinkariite. Intzimerika kitsirinkakerone iroka, eerora jiññero inkemaantsivaitaiya irapiitairo inkamai.’ ”

Kamantaantsi jotyaantaitakeri Pérgamo-ki

12 “Jiroka posankinateneriri imaninkarite kempisantzinkariite apatotachari Pérgamo-ki. Iri-ira ññaanatziro otzimimotziro irosataamento apim-itzikaratatsiri okanta othoyempitzi. Ikantziri:

13 ‘Niyotziro pantayetziri, niyotzi ari pisaikimotakeri ikaratzi ipinkathariventziro Satanás. Iro kantacha niyotzimi eejatzi oisokero povakena pipairyaapiintakero novairo, te povashaantero paventaashiretana. Te povashaantanakero eerokaite okantavetaka jovamaaveetakari noyempisantakaaperotane

Antipas, itzimi kinkithatakotakenari janta tsika jinampitaro Satanás. ¹⁴ Iro kantacha, tzimatsi kapatapainchari, iro kaari kameethatatsine. Jiroka okanta: Tzimayetatsi tsika pikarataiyini kempitakariri Balaam jiyotaantzi. Tema pairani Balaam, jiyotaapiintakeri Balac onkantya inkaimashiryaaantyaariri charinetanakariri Israel-ni irovakaiyaari ipomeyeetziniriri ikempitakaantashitari ivavane. Jimayempitakaakeri eejatzi. ¹⁵ Ari okempitakari eejatzi tzimayetatsi itzimi kempisantayetakerori jiyotaantziriranki Nicolás. ¹⁶ ¡Povashaantairo! Eerorika povashaantziro, ari niyaatashitakemi novayiriteri, iroora novayiritantyaari osataamentotsi shitovatsiri nopaanteki. ¹⁷ Kovirori inkemathatero, inkempisanteri Tasorentsinkantsi iñaanatzi kempisantzinkariite. Intzimerika kitsirinkakerone iroka, ari nompakeri iroyaaro omanaantsitsiri maná. Ari nompakeri eejatzi aparoni kitamarori mapi tsika osankinataka ovakerari vairontsi tsika otzimi kaari jiyoyeetzi, intaani iriyotairo intzime aakerone iroka mapi.’ ”

Kamantaantsi jotyaantaitakeri Tiatira-ki

¹⁸ “Jiroka posankinateneriri imaninkarite kempisantzinkariite apatotachari Tiatira-ki: Iriira ñaanatzi Itomi Pava, itzimi kempitakariri irooki paampari, itzimi poreryaataintsiri iitziki. Ikantziri:

¹⁹ ‘Niyotziro pantayetziri, petakoyetantaka, pinkempisantake, pantavaitake, kamaitaneri pinake. Eekero pinkamaitantyaaro iroñaaka

panaakaanakero pikantaveta pairani. ²⁰ Iro kantacha, tzimatsi kapatapainchari, iro kaari kameethatatsine. Jiroka okanta: Paapatziyakaro eerokaite tsinane paitachari Jezabel. Okantzi iroori kamantantanero onatzi, iro kantacha okaratzi iyotaantakeri iroori, osheki oitzipinashiretakeri notzikatane. Iro opoñaantari ovakaayetakari ipomey-eetziniriri ikempitakaantashiitari ivavane. Omayempitakaayetakeri eejatzi. ²¹ Osamani noyaakovetakaro ovashaantantyaarori antakeri, iro kantacha te onkove ovashaantero omayempivaitzi. ²² Eerorika ovashaantashitaaro, arira nomantsiyatakero tsika omayempitajaantapiintake, ari onkemaantsivaityaari. Ari nonkempitaaakeriri inkarate mayempitakerone. ²³ Ari novamaayetairi ikaratzi iyotaayetakeri. Iro ompoñaantyaari iriyotai maaroni kempisantzinkariite naakatake iyoshiretziri maaroiteni, niyotzi opaita ipampithashireyeteri, niyotzi opaita ikemashireyetziri. Ari onkantya noipiyantyaamirori okaratzi pantayetakeri eerokaite. ²⁴ Irooma eerokaite, kapatapainchari janta Tiatira-ki kaari kempisantakerone okaratzi iyotaantashivetakari, eerora nokisathatzimi. Tema te pimpankiventavaityaaro okaratzi iyotaantashivetakari ipaitayeetziri “iromanakaaperotane Satanás.” ²⁵ Iro kantacha eerokaite ontzimatyera pinkyaaryooneyete irojatzi nompilyantakyaari. ²⁶ Intzimerika kitsirinkakerone irimonkaratero noñaane irojatzi ovekaraantapaakyaarone, aritake nomatakaakeri impinkathariventairi atziriite.

27 Ari oshiyakyaaro ikempitaakena Ashitanari naaka, jimatakaakenaro ipinkatharitakaana, ari inkempitagaiyaariri eejatzi iriroriite impinkatharitakairi.

Ari ijevatantaiyaari irashirokotzite.

Irijatzi aperotairine iisanentane, inkempitakaan-tairi iporokaitziro kovitzi.

28 Ari nompairye naaka kempitakariri impokiro orimishi. 29 Kovirori inkemathatero, inkempisanteri Tasorentsinkantsi jiñaanziri kempisantzinkariite.’ ”

3

Kamantaantsi jotyaantaitakeri Sardis-ki

1 “Jiroka posankinateneriri imaninkarite kempisantzinkariite apatotachari Sardis-ki. Iriira ñaananziri ipaitayeetziri ‘7 tasorentsi,’ itzimi oirikiriri 7 impokiro. Ikantziri: ‘Niyotzimiro pantayetakeri, ikantayeetzimi “añashireri,” añã te ari pinkantya, kamashireri pinayetzi.

2 Pinkakempishiretai. Pinkyaaryooshirete eero pikamashiretanta. Tema Pava jiñiïro okaratzi pantziri te pimonkaratero otzimi ikovakayimiri.

3 Pinkinkishiretero ikamantaitakemiri pairani, pimonkaratero. Povashaantero pantapiintakeri. Eerorika pikakempitai, ari nomapokapaimi nom-piyeerika, nonkempityaari jomapokantzi aparoni koshintzi. 4 Iro kantacha tzimatsi kapicheeni janta Sardis-ki matakero ikiteshiretzi. Iriiyetake kempitakariri kaari oipatsiterone iithaare, irootakera apantantaariri irikaite onkantya intsipatantaiyaanari nokithaataro

kitamarori. ⁵ Intzimerika kitsirinkakerone, aritake nonkithaatairi kitamarori. Ero noshetziro ivairo itsipataari josankinatakotaka inkarate kañaaneyetaatsine. Aña ari nonkantairi Ashitanari, eejatzi maninkariite: “Ikempisantaana irika.” ⁶ Kovirori inkemathatero, inkempisanteri Tasorentsinkantsi ikantziriri kempisantzinkariite.’ ”

Kamantaantsi jotyaantaitakeri Filadelfia-ki

⁷ “Jiroka posankinateneriri imaninkarite kempisantzinkariite apatotachari Filadelfia-ki. Iriira ñaanatziri Tasorentsitatsiri, Kyaaryoojanori. Iri jiñaanatzi jovayeetakeri irominkyaayetairi atziriite, irijatzi otzikayetairine kaari irishineete inkyaayete. Arira inkempitaiyaari David-ni. Tekatsira shintsithaterine irika ominkyaantaatsiri, itzimi eejatzi otzikayetantaatsiri. Ikantziri:

⁸ ‘Niyotziro pantayetzi. Pamene. Noshinetakemi pinkyee, tekatsira otzikaavakemine. Iroora nomatakemiri tera pishintsishiretaiyeni, iro kantacha pimonkarataakenaro noñaane, te inkemaitemi pinkante: “Te jashitana Pava.” ⁹ Iriroma irikaite kantashivaitachari: “Naaka Judío.” Kaarimaita judío-perori, aña iri jashiyetakari Satanás. Irootakera notyeerovakaantaiyaariri apaata iñaapinkathayetaimi. Ari iriyotairi omatatya netakotakami.

¹⁰ Tema pikyaaryoventakero eerokaite pimonkarayetziro noñaane, aritake nonkempoyaaventakemi eero iñaantashiretantayeetami. Tema kapichetapaake iriñaantayeetantyaariri ikaratzi nampiyetarori kipatsiki. ¹¹ Irootzimatake nompiyake. Kisora povero pikempisantakeri,

eero pamenaashivaitanta panintaiyaaro impayeetaimiri, iramathaiyeetaimira. ¹² Intzimerika kitsirinkakerone iroka, ari nonkempitakaantairi aparoni tzinkamintsi otzinampitzirori itasorentsipankote Pava. Ari irashi irovairo irisaikai. Ari nonkentakotaineri ivathaki ivairo Pava, ari iriyoyeete Pava ashitaari. Ari nonkentakotaineri ivathaki ovairo nampitsi Jerusalén, ari iriyoyeetai irisaikai irika inampiki Pava, tsika ontzime areetaachane osaaviki ompoñagaiyaaro inkiteki. Ari nonkentakotaineri eejatzi ivathaki ovakerari novairo. ¹³ Kovirori inkemathatero, inkempisanteri Tasorentsinkantsi ikantziriri kempisantzinkariite.’ ”

Kamantaantsi jotyaantaitakeri Laodicea-ki

¹⁴ “Jiroka posankinateneriri imaninkarite kempisantzinkariite apatotachari Laodicea-ki. Iri ñaanatziri ipaiyeetziri ‘Ari onkantyaari,’ itzimi javentaashiretapiintayeetari jiñaavaitzirora kyaaryoori. Iriira jiñaanatzi itzimi jovetsikakaay-eetakeri pairani iroka kipatsi. Ikantziri:

¹⁵ ‘Niyotziro pantayetziri. Pikempitakarora kaari saavaatatsine, kaari katsinkaatsine. Nokoviri naaka, saavaari. Eerorika osaavatzi, katsinkaari. ¹⁶ Irooma pikempitaro eempaari jiñaa, ari norovaventakyaami. ¹⁷ Pikantapiintaiyini eerokaite: “Ashaaran-takana, tekatsi nonkovitye.” Iro kantacha tera ari pinkantya, aña ovashireri pinatzi, manintaari, ashinonkaari, mavityaakiri, sapokamerekiri. ¹⁸ Aña ontzimatye pinkempi-takaantairo pamanantaatyeerimi noorote itzimi

itaayeetakeri imporekaperotantyaari. Arira pimatairo pashaarantya. Pinkempitakaantairo pamanantaatyeeromi kitamarori noithaare, eero pisapokamerekivaitanta iro ompoñaantyaari pimpashiventavaitya. Pinkempitakaantero pamanantaatyeeromi naaventaro peshitakotantayaari pimavityaakivaitake. ¹⁹ Iro nametari naaka nokisathatziri netakotane, novasankitairi. Ontzimatyeera pinkyaaryootai eerokaite, pimpiyashireyetai. ²⁰ Pamene, kempivaitakara nonkatziyatyeemi jakakiroki nokaimi nonkyaantyaari. Tzimatsirika inthomointa kemakenari, ishinetanarika nonkye, ari antsipatavakaiyaari ayootavakaiya. ²¹ Intzimerika kitsirinkakerone iroka, aritake intsipataiyaana nompinkathariventante. Tema nomatakero naaka nokitsirinkakero, notsipataari isaikamentoki Ashitanari nopinkathariventantai. ²² Kovirori inkemathatero, inkempisanteri Tasorentsinkantsi ikantziriri kempisantzinkarite.’ ”

4

Tharomentaantsi inkiteki

¹ Okanta okaratapaake iroka, noñaatzi ashitaryaanaka inkite. Irijatzi apiitapairo jiñaanatapaana noñaakeri inkaaranki poimpatapaintsiri ikempitari tyoorentsi. Ikantana: “Pimpoke jenoki, ari noñaakemiro onkarate avisatsineri apaata.” ² Ikanta niyaashinenkatake jenoki, noñaakero saikamentotsi, okempivaitakaro isaikantapiintari pinkatharijanori, ovaneenka okantaka.

Tzimatsi aparoni saikantakarori. ³ Irika saikaintsiri shipakiryaa ikantaka, ikempitakaro potsitakiri mapi karenikitatsiri. Itapotakari oyechari isaikamentoki, ikempivaitakaro oyechari natsiryaakiri mapi karenikitatsiri.*

⁴ Tzimatsiya pashine saikamentotsi 24 okaratzi, iro osatekakeriri niyankineki saikaintsiri. Ari isaikayetakeri antarikonaite, kitamaro okantayetaka iithaare, oro inayetake iramathaire. ⁵ Noñaake ookatharontsi, nokemakero opoñaanaka oñaanake janta saikamentotsiki. Tzimatsi 7 ootamentotsi ovaampatainchari, iri omontetakari saikamentotsi. Iriitakera oshiyakaaventariri Itasorentsita Pava, karatatsiri eejatzi 7.

⁶ Tzimatsi inkaare omontetakari saikamentotsi, kiteshaaniki okantaka. Tzimatsi 4 inkiteveri katziyeenchari, iri tapotakerori iroka saikamentotsi. Iro kantacha irika inkiteveriite otzimi osheki irooki, irootake jamentantayetari tsikarika, jamentantayetaro eejatzi itaapiiki.†

⁷ Aparoni inkiteveri joshiyakari kashekari. Pashine joshiyakari vaca-aniki. Pashine atziriporo jinake. Iriima pashine joshiyakari jevovaita pakitha. ⁸ Ipoñaashitaka otzimayetanake ishivanki irika inkiteveri, 6 ishivanki tzimayetanaintsiri. Otzimi osheki irooki ivathaki, otzimitanaka irooki inthomointa ivathaki. Iriitake aakoventanakarori ipanthaapiintake,

* **4:3** Mapi “potsitakiri karenikitatsiri” ipaiyeetziro “jaspe,” ipaiyeetziro eejatzi “cornalina.” Irooma mapi “natsiryaakiri karenikitatsiri” ipaiyeetziro “esmeralda.” † **4:6** Kantakotachari jaka “kiteshaaniki” okempitakaro okantara botella, vidrio eejatzi cristal.

kitaiteki eejatzi tsireni, ikantzi:

Tasorentsi, Tasorentsi, Tasorentsi inatzi
Pinkathari Pava, Shintsiperotatsiri.

Iriitake añaatzi iroñaaka, iri etakaro pairani itzi-
make, irootzimatake impiye.

⁹ Ari ikantapiintatya irikaite inkiteveri
itharomentari irika saikaintsiri, kantaitachari
jañi. Ikanta joñaakantakero irikaite

jiñaapinkathatapiintakeri, ipaasonketapiintakeri,

¹⁰ jimatanakero eejatzi 24 antarikonaite joty-
eerovashitanakari saikaintsiri, kantaitachari jañi.
Itharomentanakari, jamathairyimotanakari.

Ari jiñeetzirori omapero janaakotantzi
irika saikaintsiri ipinkatharitzzi, okantaveta
ipinkathariventantaveta eejatzi antarikonaite.
Ikantaiyanakeri:

¹¹ Novinkatharité, Pavá,

Iroora apantataitarori ontzimimotoemi eeroka po-
vaneenkaro, ñaapinkatha inkantayeetemi,
ontzimimotoemi pishintsinka.

Eerokatake ovetsikayetakero maaroni, tema
eerokatake kovashitainchari ontzimayete
povetsikane.

5

Osankinarentsi ipoña Oisha

¹ Noñaatziiri irika thointainchari saika-
mentotsiki, joirikake irakojanoki aparoni
osankinarentsi. Kameetha apinaitaka, ⁷

okaratzi japiipiitaitakero jontsirekaitakero eero
japinairyaaantaitaro. ² Noñaatzi eejatzi aparoni

maninkari tzimatsiri ishintsinka, shincheenka
ikanta iñaavaitzi, ikantzi josampitantzi: “¿Niinkama

ipairyetakeri irontsirekaryeero osankinarentsi, impoña irapinairyeeero?”³ Tekatsi aparoni materone irapinairyeeero iriñaanatero. Te intzime inkiteki, tekatsi eejatzi kipatsiki, ari okempitakari sarinkaveniki, te intzime apinairyeeerone.⁴ Iniroite niraanaka, tema tekatsi materone irapinairyeeero iriñaanatero.⁵ Ikantana aparoni antarikona: “Aritake piraaka. Pamene. Tzimatsira aparoni matakero otzimimotziri itasorenka, iri materone irontsirekaryeero, irapinairyeeero eejatzi. Iriitakera aparoni charinetakariri Judá, ipaiyeetziri ‘Kashekari.’ Irijatzi charinetakariri David-ni. Iriitakera ipairyetakeri irimatero.”

⁶ Opoñaashitaka noñaake aparoni oisha. Ikatziyaka niyankineki osaikakera saikamentotsi, josatekari inkiteveriite, josatekari antarikonaite. Kempivaitaka irika oisha aritake jovamaaveetakari pairani. Tzimatsi okaratzi 7 ichee. Tzimatsi eejatzi 7 irooki. Iriira oshiyakaaventachari 7 Tasorentsi, ikaratzi jiñeetairi maaroni kipatsiki.⁷ Ikanta irika oisha, jiyaatashitakeri okarikiini saikaintsiri. Joirikapaakero osankinarentsi.⁸ Ikanta inkiteveriite ipoña antarikonaite, jotyeerovashitanakari oisha, jiñaapinkathatanakeri. Tzimayetatsi ivanthaamento. Tzimayetatsi kasankainkari itaayeetziri jovayeetakero oronaki. Iroka kasankainkari iro oshiyakaaventacha iñaañaatane itasorentsitakaitane.⁹ Ari ipanthaiyanakero ovakerari panthaantsi, ipanthaakotziri oisha, ikantzi:

Eeroka ipairyetakeri poirikero osankinarentsi,

eeroka ontsirekaryeerone,

Tema eeroka kapathainkataintsi jovamaaveetakami, ari pipinakoventairi atziriite jashitantaariri Pava.

Ari opoña jashiyetaari Pava tsika ikaratzi sheninkamirinkatavakaachari tsikarikapayeeni, kemathatavakaarori iñaane tsikarikapayeeni, ikaratzi nampiyetarori tsikarika janta, ikaratzi ipinkathariventaitziri tsikarikapayeeni.

¹⁰ Eeroka kantakaarori ikempitantaariri pinkathariite, ikempitaari omperatasorentsitaari, jantavaitaineri Pava.

Iriiyetakera pinkathariventairine osavisatziite.

¹¹ Opoñaashitaka noñaake osheki maninkariite piyotzimentapaakarori saikamentotsi, tsika isaikake inkiteveriite ipoña antarikonaite. Ari ipiyoperotaiyapaakani oshekirini, oshekirini maninkariite.

¹² Ikantaiyini:

Irika oisha jovamaaveetakari, iriira apantaperotataitaari ontzimimoteri itasorenka, ontzimimotairi irashaakaro, iriyotane, ishintsinka, iriñaapinkathayeetairi, irovaneenkataiya, intharomentaityaari.

¹³ Nokematzi ipanthaiyanakeni maaroite saikantarori inkite, kipatsi, inkaare, sarinkaveni. Ikan-taiyini:

Irika thointainchari saikamentotsiki, itsipatakari oisha, tharomentaari jinatzi, ñaapinkathataari jinatzi, otzimimotziri irovaneenkaro, ipinkathariventantzi, arira inkantaitatyeeni.

14 Iriira inkiteveriite apiipiitzirori ikantzi, “Ari onkantyaari.” Iriima antarikonaite otyeerova ikantaiyakani jiñaapinkathataiyarini irika kantaitaachaneri.

6

Jontsirekayeetakeri

¹ Opoña noñaakeri oisha jontsirekaryaanakero etanakarori jontsirekayeetakeri. Ari ishincheenkatanake iñaavaitanake aparoni inkiteveri, okempivaitakaro ookatharontsi, ikantzi: “¡Pimpoke! ¡Pamene!” ² Noñaatziiri ishiyataipaaka aparoni kitamarori mora, joirikakero ivyaane irika kyaakotakariri mora. Jamathaitavakeri, jatake irovayiritya, iraperotante.

³ Ipoña jontsirekaryaanakero oisha pashine. Ari jiñaavaitanake pashine inkiteveri, ikantzi: “¡Pimpoke! ¡Pamene!” ⁴ Ari ishiyataipaaka pashine mora kityonkari, ipaitavakeri iniroite ovathaamentotsi kyaakotakariri. Iri jovayeetake irovashaantakairi atziiriite isaiki kameetha kipatsiki. Irojatzzi opoñaantanakari jovamaavakaayeta.

⁵ Ipoña jontsirekaryaanakero oisha pashine. Ari jiñaavaitanake pashine inkiteveri, ikantzi: “¡Pimpoke! ¡Pamene!” Noñaatziiri ishiyataipaaka pashine mora cheenkari, joirikataike itenamento kyaakotakariri. ⁶ Nokematzi ñaavaitanaintsiri ikatziyeeyakani inkiteveri, ikantaitzi: “Pimpimantayete eepiyokiini pivankire, pimpinatakaaperotyaaaro, tema te ontzimaperote. Ari paake osheki kireeki aparoni kitaite, irojatzzi

iriñeetantakyaarori irinirote tashetsi. Iro kantacha tekeraatara povaariperotziro pankirentsi tsika jaayeetziro jimireetari, tsika jaayeetziri eejatzi yeenkantsi.”*

⁷ Ipoña jontsirekaryaakero oisha pashine. Ari jiñaavaitanake pashine inkiteveri, ikantzi: “¡Pimpoke! ¡Pamene!” ⁸ Noñaatziiri ishiyataipaaka pashine mora kiteriri, ipaitayeetziri “Kaamanetaantsi” kyaakotakariri. Ari itsipatakari ipaitayeetziri “sarinkaveni.” Irika ipaitayeetziri “Kaamanetaantsi” ipairyee take irovamaayete osheki osavisatziite. Tzimayetatsi jovamaakaantakeri irovathaantayeetyaari osataamentotsi, tzimayetatsi aayeri itashe, pashine aayerakeri mantsiyarentsi, pashine iratsikayeteri katsimari piratsi.†

⁹ Ipoña jontsirekaryaakero oisha pashine. Noñaatzi oponkitziki pomepirinimentotsi ishireete ikaratzi jovamaaventaitakeri ikyaaryootzi iñaaventziro iñaane Pava. ¹⁰ Iri kaimayetanaantsi shintsiini, ikantaiyini: “Novinkatharijanorité, Tasorentsirí, Kyaaryoorí. ¿Tsikapaitema onkarate poyaaventya onkantya pimpiyakoventantyaanari, povasankitaayerairi osavisatziite?” ¹¹ Ipoña ipayeetakeri kitamarori kithaarentsi inkithaatya, ikantziri:

* **6:6** Iro ikantajaantaitakeri jaka: “Pimpimante apaponaroini harina onkarate ompinatya aparoni denario. Pimpimante mavaponaroini cebada onkarate ompinatya aparoni denario.”
 † **6:8** Jiroka kantakotachari jaka “tzimayetatsi,” intzimerika 4 atziri, aparoni kamakaantatsine. Ari inkantyaari pashineki nampitsi tsikarika itzimayetzi 4 atziri, aparoni kamakaantatsine. Arira inkantayeetyaari maaroni kipatsiki.

“Eekerotyaami pimakoryaavake irojatzi irareetantakyaari pirentziite pitsipatakari pantavaitake. Tema ontzimatyē irovamaayeeteri eejatzi iriroriite inkempitakotyaaamiro eerokaite.”

¹² Noñaatziiri oisha jontsirekaryaaakero pashine, kapatapaaka aparoni inthonkantyaarori. Ari omapokanakari iniroite onikaro. Tsivakimatanake ooryaa, tsireniki okantanaka. Kityonka ikantanaka kashiri ikempitanakaro iraantsi. ¹³ Ari ithopiryaayetanake impokiro, ikempivaitanakaro oparyiikitzi irakakiri chochoki otekakitziro iniroite tampyaa.‡

¹⁴ Te onkoñaatanai inkite, okempivaitanakaro apinaitaranki iniroite tsipana. Te iriñeetairo otzishipayeeni otarankayetanake eejatzi othampishipayeeni. ¹⁵ Omanaiyanakani atziriite imperetamoroki. Ari ikaratzi jomanaiyanakani maaroitēni, pinkathariite, iriiperoriite, ijevarepayeeni ovayiriite, ashaarantaneriite, shintsiriite, omperataariite, saikashivaitaneriite eejatzi. ¹⁶ Irikaite omanayetanainchari ikaikaimatanakero otzishi, mapiite, ikantzi: “Patsinakaiyenani. Pomanena eero noñaantari thointainchari saikamentotsiki. Pomanena eero noñaantari oisha kisaneentakenari.” ¹⁷ Tema monkarapaitetapaakara iyatsimanka. ¿Tzimatsima amaveterone?

7

144,000 ikentakotamakoyeetakeri

‡ **6:13** Iroka chochoki ikantakoyeetzi jaka higuera onatzi.

1 Okanta okaratapaake iroka, noñaake ikatziyayeta 4 maninkariite tsikarika ovachentetapaara kipatsi. Iriitake otzikaakerori iniroite tampyaa. Iroora kaari jiñeetantaro ontamakaatakaairo inkaare, te iriñeetero eejatzi ovaraapanayetero oshi inchato. 2 Ipoña noñaake eejatzi pashine maninkari itonkaapaake ishito-vapiintzi ooryaa. Shincheenka iñaanatapaakeri 4 maninkariite. Tema irikaite 4 maninkariite, otzimimotziri ishintsinka, ipairyeetakeri irovaariperotero kipatsi eejatzi inkaare. 3 Ikantapaakeri: “Apaatara povaariperotziro kipatsi, inkaare, inchatopayeeni, nopothotavakeriita nonkentakotamakotantyaariri jomperayetaari Pava.” 4 Nokematzi aparoni ñaaventakotanakeriri ikaratzi ikentakotamakoyeetakeri. Ikarataiyini 144,000. Iriiyetakera karatatsira 12 jinashiyetaa icharineyetaari Israeli. 5 Ikentakotamakoyeetake 12,000 Judá-mirinkaite, 12,000 Rubén-mirinkaite, 12,000 Gad-mirinkaite, 6 ipoña 12,000 Aser-mirinkaite, 12,000 Neftalí-mirinkaite, 12,000 Manasés-mirinkaite, 7 ipoña 12,000 Simeón-mirinkaite, 12,000 Leví-mirinkaite, 12,000 Isacar-mirinkaite, 8 ipoña 12,000 Zabulón-mirinkaite, 12,000 José-mirinkaite, 12,000 Benjamín-mirinkaite.

Kitamaroyetaintsiri ikithaayetaka

9 Okanta okaratapaake iroka, noñaatzi ipiyotaiyakani atziriite. Tema oshekipero ikantaka, tekachaajaini materone iriyoteri tsikarika ikarataiyini. Iriiyetakera poñaayetainchari tsika ipinkathariventzityayeevetakari tsikarikapayeeni,

sheninkamirinkatavakaachari tsikarikapayeeni,
 nampitziyevetarori tsikarikapayeeni,
 kemathatavakaarori iñaane tsikarikapayeeni.
 Irika atziriite, iriitakera katziyayetchari janta
 isaikamentoki oisha, kitamaro ikantayetaka
 ikithaayetaka. Joirikayetake kompiropena.

¹⁰ Tharomenta ikantaiyaka, ikaimaiyini ikantzi:

Iriira Pava ovavisaakotantatsiri, iriitakera
 thointainchari saikamentotsiki,
 itsipatakari kempitakotakariri oisha.

¹¹ Ipoña jotyeerovaiyanakani ikaratzi
 tapothaitakerori saikamentotsi. Jirika
 ikarataiyake: maninkariite, antarikonaite,
 ipoña inkiteveriite. Itharomentanakari Pava,

¹² ikantaiyini: “¿Ari onkantyaari! Tharomentaari
 jinatzi irirori, otzimimotziri irovaneenkaro,
 iyotaneri jinatzi, paasoonketaari jinatzi,
 ñaapinkathataari jinatzi, tzimatsi itasorenka
 eejatzi ishintsinka. Onkantaitatyeenira
 antharomentaiyaari Pava. Ari onkantyaari.”

¹³ Ipoña jiñaanatanakena aparoni antarikona,
 ikantzi josampitana: “¿Niinkama irikaite
 kitamarothaitaintsiri ikithaataka? ¿Tsikama
 ikenapaakeka?”

¹⁴ Ari nokantanakeri
 naaka: “Iitaantya, piyotziro eeroka
 novinkatharite.” Ipoña ikantanakena
 irirori: “Iriiyetakera ñaayetakerori ‘Iniroite
 Kemaantsivaitantsi.’ Okempivaitakaro

inkivayetantakyaaromi iithaare iriraane oisha,
 irootake kitamaromaitakaaperoyetakero.

¹⁵ Irootakera ikitsirinkantaarori irikaite
 ikatziyimotaari Pava isaikamentoki. Ari
 inkantaitatyeeni kitaiteri, eejatzi tsireni

irantavaitaineri itasorentsipankoteki. Irika thointainchari isaikamentoki, ikempitaaro iriimi katziyathaantetainchane iraampeyeeri irikaite. ¹⁶ Eero itasheneentavaitai, eero jimireneentavaitai, eero ikemaantsivaitaari ooryaatsiri, ¹⁷ tema irika kempitakariri oisha, katziyimotakariri niyankineki thointainchari isaikamentoki, iriitakera aamaventaiyaarine, inkempitakaantairi jaamaventaitari oisha, iriitake aayetairine irirakairi jiña tsika otzimi ovañaantatsiri. Tema Pava osheyookiperotairine, jiraavaiyetaka.”

8

Karatapaintsiri 7 jontsirekayeetakeri

¹ Ikanta kempitakariri oisha jontsirekaryaaero karatapaintsiri ⁷ jontsirekayeetakeri. Osamanineeronka jimaireetapaintzi inkiteki, tekachaaajaini aparoni ñaavaitatsine.* ² Ipoña noñaakeri 7 maninkariite itzimi itsipatapiintakari Pava. Ipayeetakeri tyoo-mentotsi. ³ Ipoña ipokapaake pashine maninkari, ikatziyimotapaakaro pomepirinimentotsi, joirikanakitakeri jovetsikaitziri oro. Irika maninkari, ipayeetavakeri osheki kasankainkari intaantyaaro joirikanakitakeri. Ari okonovakaro iñañaatane atziriite itasorentsitakaitairi, kempivaitaka ompiyotakyaami onampinaki pomepirinimentotsiki. ⁴ Okanta otaanaka kasankainkari janta joirikanakitakeri

* **8:1** Kantakotachari jaka “osamanineeronka,” aamashitya okaratzi 1/2 hora.

maninkari, katziyeenkatanaka oyachaane okonovainkatanakaro iñaañaatane itasorentsi-takaitane, osheki onimotakeri Pava. ⁵ Ipoña irika maninkari itzimi oirikanakitakero itaamento, jaake ovaamparimenkite pomepirinimentotsi, jotetakeri joirikanakitakeri. Jookakeri kipatsiki. Ari omapokanakari kameñeenkatanaintsiri, iniroite ookathatanaka, iniroite onikanaka eejatzi.

Tyoomentotsiite

⁶ Ovetsikaiyanakani 7 maninkariite
intyootaiyeni.

⁷ Ari jetanakaro aparoni maninkari ityootanake, omapokashitapaaka oparyaapaake kipatsiki sharaka, eejatzi paampari, kempivaitapaaka iraantsi. Otaapaakero kipatsi. Iro aperotyaami kashetani kipatsi ontaiya inchatopayeeni, eejatzi inhashipayeeni.†

⁸ Ipoña ityootanake pashine maninkari, omapokashitanaka otonkanake kempitakarori iniroite otzishi, shitovanake paampari, ookapaaka inkaareki, okempitapaakaro iraantsi. Iro aperotyaami kashetani kipatsi tsika otzimayetzi jiña, ⁹ iro iraperotyaami inkamayetemi ikaratzi saikayetantarori inkaare, eejatzi ikempiyetakari saikayetantakarori iniroite pitotsi. ¹⁰ Ipoña ityootanake pashine maninkari, omapokashitanaka ithopiryaanake

† **8:7** Jiroka kantakotachari jaka “Iro aperotyaami kashetani kipatsi.” Aririka ankotaryeeromi mavakota kipatsi, impoña aake apakotaro, aperotakero okaratzi tzimantarori, maaroni inchatopayeeni, shimapayeeni, othonka oshityaatanake jiña janta.

impokiro, paampa ikantanaka irojatzi tsika otzimayetzi jiñaa, iro aperotyaami kashetani kipatsi otzimayetziri jiñaa. ¹¹ Irika impokiro paryeentsiri kipatsiki ipaitayeetziri “Kepishiri.” Tema kepishaa ikantapaakaro maaroni jiñaa tsika oparyaayetake ipomeki. Iro aperotyaami kashetani kipatsi inkamayetemi atziri itzimi opiyakeri jirakero jiñaa.

¹² Ipoña ityootanake pashine maninkari, omapokashitanaka itsirenikitanake ooryaa, iro iraperotyaami kashetani te irooryaaperotai. Ari ikempitanakari eejatzi kashiri ipoña impokiro, te iroorentaperotaiya tsireni.

¹³ Nokematzi poimpatapaintsiri jarapaake inkiteki, noñaatziiri pakitha inatzi, ikantapaake jateki: “¡Eejoo, eejoo, eejoo, inkantamacheeteri inkarate nampitavaiyaarone kipatsiki, iri apeshityaarone kapatapainchari intyootavai mava maninkariite!”

9

¹ Ipoña ityootanake pashine maninkari. Noñaatzi josaviinkatapaake kipatsiki aparoni kempitakariri impokiro. Iriira ipairyeetake irashitaryeero omorona inthomointaperotatsiri.

² Ikanta jashitaryaakero, ari oshitovainkatanake kachaari, iroovaitake okantaranki iniroite ootaantsi. Opamankanakeri ooryaatsiri,

eejatzi tampyeenka. ³ Ari ishitovanakeri kachaariki osheki tsinaroniro, ikempitapaakari ikentantzi kitoniro. ⁴ Te irishinetaiteri irovaariperotero pankirentsi, inchashipayeeni,

inchatopayeeni. Intaani ikentayetapaakeri

atziriite kaari ikentakotamakoyetzi Pava.
⁵ Irikapayeeni tsinaroniro, te ishineeteri irovamayeri atziriite ikentayetakeri. Intaani ikemaantsitakaayetashitakari ikaratzi 5 kashiri. Iniroite ikatsitzimotakeri, iroovaitake iyatsinka kitoniro. ⁶ Oshekira inkemaantsivaitya atziriite, inkovayetanake atziriite inkamapithateri, eero okantamaita.

⁷ Irikapayeeni tsinaroniro ikempitakotakari morapayeeni jiñaantakaayeetari irovayiritya, jamathaiyetakari oro. Atzirivorovaitake ikantayetaka. ⁸ Santhapetaishi okanta iishi, iroovaitake oishi tsinane. Antarotziitaini iraiiki, iroovaitake iraiiki kashekari. ⁹ Kempivaitaka ikithaatakaromi ashivotaki ichopineeki. Iniroite impoimpatanake jaraiyanakeni, irirovaitake ipoimpatzi imorane atziriite aririka irovayiritavakaiya. ¹⁰ Ikempitakari kitoniro otzimayetzi ithoyene ipatzishithaki. 5 kashiri osamanitzi avisantyaari iyepiyanka. ¹¹ Irikara ijevaritakari tsinaroniro, maninkari inavetaka, iriitakera pinkathariventantatsiri janta inthomointaperotzi omorona. Ipaitayeetziri irika “Aperotantaneri.” Iñaaneki hebreo, ipaita “Abadón.” Iñaaneki griego, ipaita “Apolión.”

¹² Arira overaari etanakarori jatekaitzi “jeejool!” Iro kantacha eenirora okapata apite inkantaite “jeejool!” omonkaratya.

¹³ Ipoña ityootanake pashine maninkari, eeniro ikapatapaaka intyootavai aparoni maninkari irojatzi irimonkaratantyaari 7 maninkariite. Nokematzi ñaavaitanaintsiri osorinacheenampiki pomepirinimentotsi montetakariri Pava.

14 Jiñaanatapaakeri maninkari tyootanaintsiri, ikantziri: “Poosoryaakoteri 4 maninkariite itzimi kempitakarori oosotatyeerimi iniraani jiñaa ipaitayeetziri ‘Eufrates.’” 15 Jashiryakoyeetakeri maninkari ayimatakeri irovante. Iri aperoterinemi iroveri atziri nampiyetarori kashetani kipatsi. Irootakera jashiryakoyeetantakariri iraperotante.* 16 Tzimatsi osheki ovayiriite kyaakoyetakariri imorane. Ikantaitakena, ikarataiyini 200,000,000 ovayiriite. 17 Ipoña noñaakeri ikoñaaperotanake irika ovayiriite noñaavyatakari, ikithaayetakaro ashirotaki ichopineeki. Tzimatsi porekathaitaintsiri ikempitakari paampari, pashine kityonka-neeronkathaitaintsiri, pashine kiterithaitaintsiri. Irika morapayeeni, irirovaitake iito kashekari. Oshitovanake ipaanteki paampari, kachaari, kiterimoito okantanaka, osheki oshitzinka. 18 Iroora aperoterinemi ovamairi atziri nampiyetarori kashetani kipatsi, okaratzi shitovanaintsiri ipaanteki. 19 Tema ipaanteki morapayeeni otzimayetake ishintsinka. Aña kantatsi iratsikantantyaaro eejatzi ipatzishitha, ikempivaitakarira maranke.

20 Iro kantamaitacha, te irovashaantero ikaariperoyetzi atziriite kaari irovamaayeete. Eekero jiyaaatakaatziiro iñaapinkathayetanakeri kamaari, iñaapinkathatziri oshiyakaaronsi jovetsikayeetziri oro, kireeki, ashiro, mapi,

* 9:15 Jiroka kantakotachari “Iri aperoterinemi iroveri atziri nampiyetarori kashetani kipatsi.” Aririka ankotaryeeromi mavakota kipatsi, impoña aake apakotaro, aperotakero okaratzi tzimantarori.

inchakota, ikempitakaantakeri pava, temaita inkemanete, te iraniitanete.† ²¹ Tera irovashaantanakero eejatzi jovantayetzi, ikisaminthatantzi, jimayempitzi, ikoshitayetzi.

10

Maninkari oirikakerori iryaani osankinarentsipana

¹ Ipoña noñaake josaviinkatapaake pashine maninkari, ikenantapaakaro menkori, kempitavaitaka irika iro inkithaatakyaami menkori. Kempitavaitaka iri oyechari iramathaitakya iitoki. Shipakiryaa ikantaka iporoki, irirovaitake ooryaatsiri. Omorekataike iporipayeeni.

² Joirikake iryaani osankinarentsipana. Jayiitzimatapaakera, jaatzikantapaakaro iitziperori inkaareki, irooma irampate, iro jaatzikantapaaka kipatsiki. ³ Ikaimapaake shintsiini, iriivaitake ikaimi kashekari. Omapokashitanaka ookathatanaka, ⁷ okaratzi apiitanakero.

⁴ Okanta okaratapaake ⁷ ookathataka, ari nokovaveta nosankinateromi nokemakeri iñaavaiyeetakeri ookatharontsiki. Nokematzi iñaanatanakena aparoni inkitesatzi, ikantana: “Eero posankinatziro pikemakeri ookatharontsiki.”

⁵ Ipoña iñaavaitanake noñaakeri maninkari jaatzikapaakero inkaare, ipoña kipatsi. Itzinaavakotanakero irakoperori, ⁶ iro iyoyeetantyaari te ithaiya iñaavaitziri ipairyiirora ivairo Pava Kañaaneri, itzimi ovetsikakerori inkite, kipatsi, inkaare, maaroni ikaratzi

† 9:20 kantakotachari jaka “ashiro” irijatzira ipaiyeetziri bronze.

tzimantarori. Ikantanake: “Tera osamanitapai,
 7 irootaintsi intyoote overaantarori maninkari,
 arira omonkarapaitetya okaratzi Pava
 ikantakeriri kamantantneriite inkamantantero
 kaari jiyotakoveeta pairani.”

8 Nokematzi japiitanakero iñaanatana
 inkitesatzi, ikantana: “Piyaatashiteri maninkari
 katziyeenchari inkaareki eejatzi kipatsiki, payero
 eeroka panaryeenchari joirikakeri.” 9 Ari
 nokantakero. Niyaatashitanakeri maninkari,
 nokampitapaakeri, nokantziri: “Pimpenaro
 osankinarentsi.” Ipoña ikantanakena irirori:
 “Jiroka, poyaaro. Osheki ovochanka, iriivaitake
 pitsi aririka povakyaaro, irooma aririka
 piniyakero, osheki oyepishikemi pimotziki.”
 10 Ari nokantakero, naakero, novakaro.
 Ari okantaka, pochakitake iriivaitake pitsi,
 iro kantacha osheki oyepishikanakena
 nomotziki. 11 Ipoña ikantanakena maninkari:
 “Pinkamantayeterira onkarate avishimoyeterine
 ikaratzi nampiyetarori tsikarika janta, ikaratzi
 ipinkathariventayeetziri tsikarikapayeeni,
 kemathataavakaarori iñaane tsikarikapayeeni.
 Pinkamantayeteri eejatzi pinkathariite.”

11

Apite ñaaventantaneri

1 Ipoña ipayeetakena aparoni kotzitsi,
 nomonkaramento onatye. Ikantayeetana:
 “Piyaate pimonkaratero tasorentsipanko, eejatzi
 pomepirinimentotsi. Piyoteri eejatzi tsika
 ikaratzi piyotainchari janta iñaapinkathatantzi.

² Eerora pimonkaratziro jakakiroki tasorentsi-panko. Iroora ishineyeetakeneriri pashinesatzi atziriite, arira impiyotaiyaani maimanetaneri janta tasorentsinampitsiki. Ari avisheri inkarate 42 kashiri osamanite.* ³ Aripaitera, notyaante apite ñaaventakotenari, iriitakera kinkithatapaakerone avisayetatsine, onkarate 1,260 kitaite iriñaaventena. Inkempitakotakyaari ikanta ikithaayeta ovashiretakotariri kaminkari.”

⁴ Irikaite apite ñaaventantaneri, iriira joshiyakaaventayeetakeri pairani apite inchato, irijatzi joshiyakaaventayeetakeri apite irootamento Pava itzimi pinkathariventziriri kipatsisatzi.† ⁵ Intzimerika kovatsine irimaimaneteri irika apite ñaaventantaneri, ari irishitovanake ipaanteki paampari, iraperotakeri kisaneentziriri. Ari inkantyaari maaroni kovavetachane irimaimaneteri, ari inkamake. ⁶ Irika ñaaventantaneri ontzimimoteri ishintsinka. Ari inkantakaakyaaro irirori eero oparyaagai inkane irojatzi irimonkaratantakyaarori ikinkithatakaantzi. Ari onkantake impeyero iraantsi jiñaapayeeni. Ari onkantake ontzime ompaitya pomerentsitzimovaityaarine osavisatzi. Ari irapiipiitero okaratzi ikoviri irirori. ⁷ Aririka onkaratapaake ikinkithatake, ari irishitovanakeri koveenkari piratsi impoñaakyaaro omoroki inthomointaperotatsiri, imaimanetapaakeri apitera ñaaventantaneri, irojatzi irovamaan-

* **11:2** Kantakotachari jaka “42 kashiri” irojatzi oshiyarori ikan-tayeetakeri “1,260 kitaite.” Irootakera kantakotachari avisaneentanake mava osarentsi osamanite. † **11:4** Kantakotachari jaka “apite inchato” irootakera “olivos.”

takyaariri. ⁸ Irookanakeri irovamaane avotsiki saikatsiri janta iniroite nampitsi, tsika ipaikakotajaantaitakeri pairani Ivinkatharite. Iroora oshiyakaaventachari janta “Sodoma” ipoña “Egipto.” ⁹ Eero ishineetziri inkitayeeteri irovamaane, ari avisaneentanakeri mava kitaite onkarate osamanite iramenaminthaiteri. Inthonkya iriñaayeteri nampiyetarori tsikarika, sheninkamirinkatavakaachari tsikarikapayeeni, kemathatavakaarori iñaane tsikarikapayeeni, ikaratzi ipinkathariventaitziri tsikarikapayeeni. ¹⁰ Iniroite iroimoshirenkya kipatsisatziite, impashitavakaayetya opaiyetarika. Kimoshire inkantayetya jovamaayeetakerira apiteroite ñaaventantaneri itzimi kemaantsitakaayetakariri kipatsisatziite. ¹¹ Iro kantacha, avisaneentanakera pashine mava kitaite, itasonkairi Pava irikaite, añaayetai. Ipoña ipiriintaa. Osheki itharovayeetanake jiñeetakeri ipiriintaa. ¹² Ikemayeetake shintsiri ñaantsi inkiteki, ikantaitake: “Pataite jaka jenoki.” Jomapokashitanaka jovajenokantanaaro menkori. Ari jiñaavairi maaroni kisaneentavaitakeriri. ¹³ Arira onikanakari iniroite kipatsi, iro aperoteromi nampitsi, ikamayetake ikaratzi 7,000 atziri. Iriima kaari kamatsine, ikantayetanake: “Omapero otzimi ishintsinka Pava saikatsiri inkiteki.”‡

¹⁴ Ari avisavetaka apite ikantaitake “jeejoo!” Iro kantacha, irootaintsira iriñeetero mavatatsine.

‡ **11:13** Ikantaitziri “onikanakari iniroite kipatsi,” tsika otzimi 10 pankotsi, oporokanake aparoni. Ari okantakari maaroni nampitsi.

Overaantarori tyootaantsi

¹⁵ Ipoña ityootanake ovekaraantarori maninkari, ari ikaimaitanake shintsiini inkiteki, ikantaitzi: “Iroñaaka impinkathariventantai Avinkatharite kipatsikinta. Ari impinkathariventantai Cristo, tsika itzimi jotyaantakeri Pava, ari inkantaitatyeeni impinkathariventantai.”

¹⁶ Ari jotyeerovaiyanakani ²⁴ antarikonaite, itharomentanakari Pava, ¹⁷ ikantaiyini: “Pavá, Pinkatharí, Shintsiperorí, eerokatake añaatsi iroñaaka, pitzimita eeroka pairani, irootzimatake pimpiye. Osheki nompasoonketemi, tema pimatakero poñaakantziro pishintsinka, pipinkathariventantzi. ¹⁸ Pairani osheki ikisaneentakemi atziriite, iro kantacha iroñaaka, monkaratapaaka poñaakantyaariri piyatsimanka, povasankitaayetairi kamayetaintsiri, paperoyetairi ovamaantayetaintsiri. Aripaite pimpinayetairi kamantantaneriite pomperatane eeroka, ari pinkempitaakeri pitasorentsitaane itzimi pairyaayetairori pivairo iñaapinkathayetaimira, maaroite pimpinayetairi petanakyaari antariite irojatzi iryaaniiteki, maaroni.”

¹⁹ Ipoña ashitaryanaaka itasorentsipankote Pava janta inkiteki, koñaavaitanake tasorentsinaiki tsika jotetakoitziro antzimotavakaantsi. Antaro ookathatanaka, onikanaka kipatsi, paryeenkatapaake iniroite jiriniki.

12

Tsinane ipoña noonke

1 Ipoña okoñaatanake inkiteki aamparentsi. Noñaatzi aparoni tsinane, iriivaitakemi ooryaatsiri okithaatakari, iri kashiri okatziyantaka. Amathaitakotakari ikaratzi 12 impokiro.* 2 Omotzitatzi iroka tsinane. Osheki okaikaimavaitake okemaantsita ontzimaanite. 3 Ipoña okoñaatanake inkiteki pashine aamparentsi. Noñaatzi aparoni noonke, kityonka ikantaka. Tzimatsi 7 iito, ipoña 10 ichee. Jamathaiyetakero iito. 4 Osheki impokiro jataantakari itzinko, iro iraperoteromi kashetani inkiteki ikaratzi tzimayetatsiri impokiroite. Ari ipokashitapaakero tsinane, ikovi irovityaaro eenchaanikite aririka intzimapaake.† 5 Okanta otzimaanitake tsinane, shiramparyaaniki inake. Iriitakera jevatantaiyaarine atziriite irashirokotzite. Omapokashitaka jagaitanakeri ithointakara Pava isaikamentoki. 6 Okanta tsinanera shiyanaka iroori tsika te inampiitaro. Ari jovetsikanontakerori Pava tsika onampityaaro, onkarate 1,260 kitaite intziyeetero.

7 Aripaitera otzimake ovayiritaantsi inkiteki. Iriitakera Miguel itsipayetakari imaninkarite. Iriira jovayirita noonke itsipayetakari imaninkarite irirori. 8 Iro kantacha irika noonke, te ontzimaperote ishintsinka, jotziryaayeetakeri inkiteki. 9 Ari

* **12:1** Kantakotachari jaka “tsinane,” iriitakera oshiyakaaventachari judío-payeeni. Kantakotachari “otomyaaniki,” iriira oshiyakaaventachari Jesucristo. † **12:4** Jiroka kantakotachari jaka “kashetani inkite,” aririka ankotaryeeromi mavakota inkite, impoña aake apakotaro, aperotakero okaratzi tzimantarori.

itsipataitakeri imaninkarite jotziryeetakeri. Irika noonke jotziryeetakeri, iriira paitachari “Kamaari,” ipaita eejatzi “Satanás.” Iriira kovatsiri iramataviteri maaroiiteni atziriite ikaratzi nampitarori kipatsiki. ¹⁰ Nokemataitatzí ñaavaitanaintsiri shintsiini inkiteki, ikantzi: “Jetatainakarora ipinkathariventantzi Pava, jetatainakarora joñaakantziro ishintsinka, jovavisaakotantai. Jetatainakarora eejatzi Cristo jashitantaa. Tema aritake jotziryaakeri itzimi thavetakotapiintakeriri janta Pavaki ipaiyeetziri ‘iyekiite.’ ¹¹ Iro kantacha irikaite ipaiyeetziri ‘iyeki’ joitsinampagairi kamaari, tema aritake ikamimentairi kempitakariri oisha, kapathainka ikantaka ikamake. Iro joitsinampaantariri eejatzi ikinkithatairo ñaantsi, jiminthataaro irirori inkamimentairi Cristo. ¹² Irootake, pintharomentantyaari eerokaite inkitesatzi. Inkantamacheetemi eerokaite kipatsisatzi, eejatzi inkaaresatzi, tema katsima ikantanaka kamaari jotziryeetakeri, jiyotzi kapatakotapaaka kapicheeni.”

¹³ Ikanta jiñaakero noonke jotziryeetakeri kipatsiki, jetanakaro iñaashitakaavaitanakaro tsinane otzimi ovaiyantakeriri shiramparyaaniki. ¹⁴ Iro kantacha, tzimanake apite oshivanki, iroovaitake ishivanki pakitha. Iro arantanari iyaatero tsika te inampiitaro. Ari omanapithatakariri iririite maranke. Ari avisaneentanakero mava osarentsi osaikavaite janta.‡ ¹⁵ Ikanta iririite maranke

‡ **12:14** Kantakotachari jaka “ari avisaneentanakero mava osarentsi,” iroora ikantajaantayeetziri: “aparoni osarentsi, osarentsi-payeeni ipoña kashetani osarentsi.”

joimishitovanake jiñaa ipaanteki, iroovaitanake iniraani jiñaa. Ikovaveta iroviinkero aririka oonkakotanakya. ¹⁶ Iro kantamaitacha, tankanake kipatsi, oniyaatavakero jiñaa, ari okanta avisakotantakari tsinanera. ¹⁷⁻¹⁸ Ari opoña ikatsimaperotanake noonke. Jatake irovayirityaari pashine otomiite iroka tsinane. Iriiyetakera joshiyakaaventayeetzi itzimi kempisantakerori ikantakaantane Pava, itzimi kamaitanakarori ikinkithatakoyetairi Jesucristo.

13

Apite koveenkari piratsi

¹ Ipoña nokatziyapaaka inkaarethapyaaki. Noñaatzi ishitovanake jiñaaiki aparoni koveenkari piratsi. Tzimatsi okaratzi 10 ichee, 7 iito. Jamathaiyetakero icheepayeeni. Tzimatsi josankinayetakeri iitoki, ithainkatasorentsi-vaitaitzi. ² Irika piratsi iriivaitake karinari kashekari. Joshiyavaitakari okanta iitzipayeeni maini. Iroovaitake ipaante kashekari. Ikanta noonke, ipakeri ishintsinka irika piratsi, iriiperori ikantanaka ipinkathariventantanake. ³ Okanta aparoni iito kempitavaitaka irovamagaitakityeero, iro kantacha eejatzi añaaagai. Ipampoyaaminthatanakeri os-avisatziite, ⁴ osheki iñaapinkathayetanakeri, itharomentanakari, ikantaiyini: “¿Ipaitama monkaratyaarine irika piratsi? ¿Ipaitama kitsirinkerine?” Ari ikempiyeetakeriri eejatzi noonke, itharomentayeetanakari, tema iriitake pakeriri ishintsinka irika piratsi.

⁵ Ipoña jiñaavaitanake irika piratsi,
 ithainkatasorentsivaitanake. Iriitake
 ipairyeetake impinkatharite, okarati
 osamanite 42 kashiri ipinkathariven-
 tantake. ⁶ Osheki ithainkatasorentsi-
 vaitake ipairyaaminthavaitashitakari Pava,
 ipairyaaminthavaitashitakaro tasorentsithaante,
 ipairyaaminthavaitashitakari inkitesatzi.
⁷ Irika thainkatasorentsitaneri, iriitakera
 ovayirityaarine itasorentsitakaitane, inkove
 iroitsinampairi. Iri ipairyeetake ipinkathariven-
 tairi ikarati sheninkamirinkatavakaachari
 tsikarikapayeeni, nampiyetarori tsikarika,
 kemathatavakaarori iñaane tsikarikapayeeni,
 ikarati ipinkathariventaitziri tsikarikapayeeni.
⁸ Osheki iñaapinkathatanakeri kipatsisatziite
 kaari osankinatakotachaneri tsika josank-
 inatakoyetaka jiyoshiiyeetakeri pairani
 jovetsikantayeetakarori kipatsi, inkarate
 irañaakaayeetairi, ikarati ikamimentayetairi kem-
 pitakariri oisha. ⁹ Kovirori inkemathatero iroka,
 inkempisante. ¹⁰ Inkarate irominkyaavaitaite,
 jIrimatero! Inkarate ovamaantantyaarone
 osataamentotsi, ari inkempitayeetairi apaata
 irirori irovamaantayeetaiyaari osataamentotsi.
 Irootakera iroisokerotantyaarori inkempisan-
 tayetairi itasorentsitakaitairi.

¹¹ Ipoña noñaake pashine koveenkari piratsi
 ishivanake kipatsiki. Tzimatsi apite ichée,
 iroovaitake otapoterempita ichée oisha.
 Iñaavaitapaake, ikempitapaakari noonke. ¹² Irika
 piratsi otzimimotziri ishintsinka. Irootake
 ipasavyaakariri etakarori piratsi itzimi

jovamaaveetakari iitoki, ipoña jañagai eejatzi. Ishintsiventakeri atziriite iriñaapinkathateri etakarori piratsi. ¹³ Joñaakantapaake kaari iñeetapiintaitzi. Ithonka iñaayetakeri maaroite atziri jovayitakeri paampari. ¹⁴ Osheki kipatsisatziite jamatavitantakari ishintsinka ipasavyaakariri etakarori piratsi jovaveetakari iitoki. Ipoña ishintsiventakeri atziriite irovetsike iroshiyakaaro etakarori piratsi. ¹⁵ Ikanta irika piratsi kempitakariri ichee oisha, itasonkakeri oshiyakaaronsi, añaanake. Kantanake iñaavaitzi. Japerotakeri jovamaayetakeri kaari ñaapinkathaterine. ¹⁶ Ikentakotamakotakaantakeri atziriite, terika irakojanoki. Maaroite atziriite ikentakotakaantakeri, antariite, iryaaniite, kovityaavaineriite, ashaarantaneriite, omperataneriite, otzikataariite, maaroni. ¹⁷ Tzimatsirika kaari ikentakoyeetzi, te irishineeteri iramanantavaite, eejatzi impimantavaite. Irootake onkovantaperotyari inkentakoyeeteneri ivairo piratsi maaroiteni atziriite. Intzimayete pashine ikentakoyeetakeneri oshiyavetarori ivairo piratsi. ¹⁸ Aparoni iyotaneri, ari onkantake inkemathatero iroka oshiyakarori ivairo piratsi. Tema iroka oshiyakarori ivairo piratsi, irootake josankinayeetziri “666.”*

* **13:18** Kantakotachari jaka, tema maaroni letra josankinatantari hebreo-thatatsiri ipoña griego-thatatsiri, kantatsi inkempitakaanayeetero número. Okempitayeta iroka: a=1, b=2, c=3, ari okantayeta maaroni. Aritake okantake ayotayetero vairontsipayeeni aririka apatotero letra-payeeni. Irootakera kantakotachari eejatzi jaka.

14

Ivanthaane karatatsiri 144,000

¹ Ipoña napiitakero namenanai, noñaatziri oisha ikatziya janta otzishiki ipaitaitziri Sion. Ari itsipayetakari karatatsiri 144,000 itzimi kentakotamakoyetakarori ivairo irirori, eejatzi irashi Ashitariri. ² Nokematzi poimpatanaintsiri inkiteki iroovaitake ovaryeenkaate jiña, iroovaitake shintsiri ookatharontsi, iroovaitake ipiyompivaitaitzi. ³ Iriira panthaiyatsini karataintsiri 144,000 itzimi ipinakoventairi oisha. Itapothaitakari ipanthaaventziri thointainchari saikamentotsiki, ari ikatziyitakari eejatzi ⁴ inkiteveri, ipoña antarikonaite. Iriira iyoshiitacha ipanthaiyakeni irikaite, tekatsira pashine materone impanthayero. ⁴ Irikaite karataintsiri 144,000, kiteshireri jinayetatzzi, te irantayetero kamaaroyetatsiri irimayempiyetero tsinane. Iriiyetake oyaatapiintakeriri oisha tsikarika ikenayetzi. Iriiyetakera jetakari jashitaari Pava, irijatzi jashiyetakari oisha. ⁵ Te inthairivaantenete, te otzimavaitzi iyaariperoshirenka ompaitya inthavetakoyeeteriri isaikira Pava.

Ikamantantakeri mava maninkari

⁶ Ipoña noñaake jarapaake inkiteki pashine maninkari, ikinkithatakaapaakeri kipatsisatzi ikaratzi ipinkathariventaitziri tsikarikapayeeni, sheninkamirinkatavakaachari tsikarikapayeeni, kemathatavakaarori iñaane tsikarikapayeeni, nampiyetarori tsikarika. Iñaaventapaakeneri kantaitachari Kameethari Ñaantsi. ⁷ Ikaimapaake

shintsiini, ikantzi: “Piñaapinkathateri Pava. Pintharomentaiyaari. Tema irootzimatake iramenakoyetairi maaroitene jantayetakeri. Irootake pintharomentantyaariri, itzimi ovetsikakerori inkite, kipatsi, inkaare, eejatzi jiñaapayeeni.”

⁸ Ipoña ipokapaake pashine maninkari,shintsiini ikaimapaake, ikantzi: “Japathakerory-eetakerora iniroite nampitsi Babilonia. Japeroyeetakeri atziriite nampitantarori, itzimi aakoventarori imayempivaitake. Tema ikaimashireyetakeri pashinesatzi atziriite irimatakoteri okaratzi jantayetakeri irirori. Okempivaitakaro irishinkitatyeerimi okanta jimayempitakaantakariri.”

⁹ Ipoña ipokapaake pashine maninkari, ikaimapaakeshintsiini ikantzi: “Itzimayetzirika ñaapinkathatakeriri piratsi, ñaapinkathayetakerori eejatzi iroshiyakaaro, itzimi kentakotamakoyetakarori ivairo, irakoki,¹⁰ iriijatziyetakera inkisaneentayeteri Pava. Onkempivaitaiyaaro iroiyyetaatyeerimi piyantatsiri. Iniroitera inkemaantsitakaayetaiyyaari intagairi, iratsipetaiyyaaro kachaari, kiterimoito onkantanakya, osheki oshitzinka. Ari iriñaayetairi maaroni maninkariite tasorentsitaintsiri, ari iriñeeri eejatzi oisha. ¹¹ Arira inkantaitatyeeni inkemaantsitaiyyaaro kachaari, kitaiteki eejatzi tsireniki, eero otsivakapaintzi kapicheeni. Ari ikempitagaiyyaari maaroni tsika itzimi ñaapinkathatakeriri piratsi, ñaapinkathatakerori iroshiyakaaro, kentakotakarori eejatzi ivairo.”

¹² Irootakera inkamaitantyaarori iramavevainete itasorentsitakaitane ikempisantairira Jesús, imonkaratapiintairo ikantakaantziri Pava.

¹³ Ipoña nokematzi iñaavaitanake aparoni inkitesatzi, ikantzi: “Posankinatero iroka: Aririka inkamayete ikaratzi jashitaari Avinkatharite, kimoshirera inkantaiya.” Irojatzzi ikantanakeri eejatzzi Tasorentsinkantsi, ikantzi: “Omatyaata, tema te onkovajaantya iroñaaka iñaashintsishirevaitaiya, aña kameetha jimakoryaavaitzi, janintaavaitapaaro okaratzi jantaventakeri.”

Iraavayeetairi kipatsiki

¹⁴ Ipoña okoñaatapaake aparoni kitamarori menkori, noñaatziri ithointaka kempitakariri Itomi Atziri. Jamathaitakari oro, joirikake thoyempyaanikiri kotsiro. ¹⁵ Ipoña ishitovanake tasorentsipankoki pashine maninkari, ikaimakotapaakeri shintsiini thointainchari menkoriki, ikantziri: “Sampainkatakera pankirentsi, paavatantyaaro piyotsirote.”

¹⁶ Ikanta irika thointainchari menkoriki, itotantakaro iyotsirote, jaavatantake kipatsiki.

¹⁷ Ikanta pashine maninkari saikantarori tasorentsipanko janta inkiteki, shitovanake irirori, irojatzzi joirikake thoyempyaanikiri kotsiro. ¹⁸ Ari ishitovanake pashine maninkari ipoñaanakaro pomepirinimentotsiki. Jiyaatashitanakeri itzimi jovayeetakeri inkempoyeeri paampari. Ikaimakotanakeri shintsiini pashine oirikakerori kotsiro, ikantziri: “Pinchekayetero kithoyetaintsiri kipatsiki,

aritake irakayetake.”* 19 Ari jimatakero maninkari, ichekakero kithotaintsiri kipatsiki, ipiyotakero inchatonaaki, inkavirinkaitero. Okaratzi oshiyakaaventari piyantatsiri jimireetari, iroora ikashiyakaariri Pava maaroni iisaneentane. 20 Okaratzi oshiyakaaventari inchatonaa irootakera janta othapiki nampitsi tsika jovamaantayeetake. Oshiyakaaventakari ikavirinkayeetakeri, iroora iriraane kamayetaintsineri. Tema osheki iraantsi shitovaatatsine opamankanakero nampitsi. Ari omonkaratakari ipaanteki mora overaiya osaankanaate iraantsi. Jatake intaina oonkaatya onkarate 300 kilómetro.†

15

Maninkariite amerone apaata 7 ovasankitaantsi

1 Ipoña noñaake pashine aamparentsi inkiteki. Kameetha okantaka, osheki nopampoyaaminthatanakero. Tzimatsi ikaratzi 7 maninkari. Iriiyetake nashiyetakarori jovasankitaantayetake. Tema okaratzi jantayetakeri maninkari, ari omonkaratari jiñaayeetziro iyatsimanka Pava.

2 Ari noñaake eejatzi aparoni inkaare, okempivaitakari amenaaronsi. Iro kantacha morekathaitake iroka inkaare. Arira ikatziyayetakari oitsinampaakeriri koveenkari

* **14:18** Kantakotachari jaka kithoyetaintsiri, okitho “uva” onayetatzi. † **14:20** Okaratakera iyaatake 300 kilómetro, iro kempitakarori aririka aniite onkarate 7 kitaite, eerorika onkarate 8 kitaite. Irootake ikantayeetziro 1,600 estadio.

piratsi, joirikayetakero iviyompimento ipavairiri Pava. Iriiyetake kaari ñaapinkathaterone iroshiyakaaro piratsi, kaari kentakoyetyaarone ivairo. ³ Iroora ipanthaiyirini irikaite otzimi ipanthaakeri pairani Moisés-ni. Ipaitayeetziro “Ivanthaane oisha,” okantzi:

Novinkatharite Pavá, Shintsiperotatsiri,
Kameetha pantakeri, nopampoyaaminthatakeru.
Pantapiintakeru eeroka tampatzikari, tema
piñaanetaru kyaaryoori.

Eeroka pinkathariventairiri atziriite.

⁴ ¿Eeroma itzimi impaitya ñaapinkathataimine, impaitya tharomentaiyaamine, impaitya pairy-eerone pivairo?

Apanirora eeroka pitasorentsitzi.

Eeroka impokashiyetai atziriite,
iñaapinkathayetaimi.

Tema aritake poñaakantakeru osheki
okameethatake pantayetakeri.

⁵ Ipoña noñaake inkiteki tasorentsipanko, ari ashiryaanakari eejatzi tasorentsisaantejanori.

⁶ Ari ishitovanakeri tasorentsipankoki ⁷ maninkariite intzime ovasankitaantatsineri. Kitamaro okantayetaka iithaare, shipakiryaaavaitzitate ovaneenkataka. Jovathakichopineetakari oro. ⁷ Ikanta aparoni inkiteveri karatatsiri

4, ipayetavakeri maninkariite aparoni taso. Kempivaitaka janta tasoki, ari ojaikitakyaami iyatsimanka Pava, kantaitachari inkañaanetai.

⁸ Kachaareenkatanake tasorentsipanko, okantakaakaro irovaneenkaro Pava eejatzi itasorenka. Tekatsi kanterone inkye

tasorentsi pankoki irojatzi onkaratantapaakyaari jovasankitaantake maninkariite.

16

Tasopayeeni ojaikitaka katsimankantsi

¹ Nokematzi inkiteki, ipaita ñaanatanakeriri 7 maninkariite, ikantziri: “Piyaate pisakotero kipatsiki okaratzi jaikitainchari 7 tasonaki kempitakarori iyatsimanka Pava.”

² Arira jetanakaro aparoni maninkari isakotakero kipatsiki jaikitainchari itasoneki. Ari omapokashitanakari ipathaavaitanake iniroite ikaratzi kentakotakarori ivairo koveenkari piratsi, ikaratzi ñaapinkathatakerori iroshiyakaaro.

³ Ikanta pashine maninkari isakotakero inkaaremashiki jaikitainchari itasoneki. Okempitanakaro iraantsi inkaare, japerotaka ikamake saikantarori.

⁴ Ikanta pashine maninkari isakotakero jiñaamashiki, oyaapyaaki jiñaatenimashi jaikitainchari itasoneki. Okempivaitanakaro iraantsi jiñaapayeeni. ⁵ Nokematzi iñaavaitanake maninkari jovayeetakeri inkempoyaaventereri jiñaaveri, ikantanake: “Tasorentsi, itzimi añaatsiri, jañitaka pairani, tampatzikashireri pinatzi eeroka, tema eeroka amenakotairone kameethaini iroka.

⁶ Tema ikaratzi ovamaayetakeriri itasorentsi-takaitairi, ikaratzi kapathainkatakaakeriri kamantantaneriite jovamaayetakeri, iriiyetake iroñaaka mireyetyaarone iroka iraantsi. Tema irootake ikovatziri.” ⁷ Ipoña nokemake iñaavaitanake pashine janta pomepirinimentotsiki, ikantanake: “¡Arivé! Novinkatharite Pava,

okaratzi pikovakeri pantero tampatzika okantayetaka. Kyaaryoori onatzi.”

⁸ Ikanta pashine maninkari, isakotakero ooryaaki jaikitainchari itasoneki. Jomapokashitanaka ooryaa jotsiyanakeri atziriite. ⁹ Iniroitera jotsiyakeri atziriite ooryaa, ari opoñaanakari ithainkatasorentsivaitanake, ipairyaashivaitanakari Pava, ashitarori ishintsinka, itzimi ovasankitaantatsiri. Te onkantzimoshiretyaari impiyashireyetai, iñaapinkathatairi Pava.

¹⁰ Ikanta pashine maninkari, isakotakero tsika ipinkathariventantzi piratsi jaikitainchari itasoneki. Iniroite otsirenikitanake. Antaro jashinonkaayetaka atziriite janta, jatsikavaitakero inene ikemaantsivaitaka.

¹¹ Ari ithainkatasorentsivaitanake, ikishimavaitanakeri Inkitesatzi Pava, tema osheki ikemaantsivaitaka, osheki ipathaavaitake. Iro kantacha te irovashaantzimaityaaro iyaariperonka.

¹² Ikanta pashine maninkari, isakotakero iniraaki jiña Eufrates jaikitainchari itasoneki. Omapokashitanaka opiryaatanake. Kantatsi irimontyaayetapaake pinkathariyetatsiri tsika ishitovapiintzi ooryaa, irovayiritya.

¹³ Ipoña ishitovanake peyari ipaanteki noonke. Ishitovanake eejatzi peyari ipaanteki piratsi, ari okempitakari ipaanteki thairi kamantantaneri, ishitovanake peyari. Ikaratzi peyari shito-vayetapaintsiri, iriivaitake mashero, ¹⁴ kantatsi irantayetero kaari jiñeetapiintzi. Ithonka jiyaatashiyetakeri ikaratzi pinkathariyetatsiri

kipatsiki. Jiñaantakaayetakariri irovayiritakaiyaari, impiyapaitetakerika Pava shintsiperotatsiri. ¹⁵ (Pamene, nonkempitapaiyaari koshintzi aririka nompiyakeri. Kimoshire inkantya itzimirika aamaventaiyaananeri, kempitakariri itzimi ovirori okarikiini iithaare inkene inkithaatanakyaaro, eero ishiyamerekitantana, irovashiventaaeyeeteri.) ¹⁶ Ipoña irikaite peyari, irapatoyetakeri pinkathariite janta tsika opaita “Armagedón.” Iñaane onatzi Judío-payeeni iroka Armagedón.*

¹⁷ Ikanta ovekaraantapaakarori maninkari, isakotakero tampyeenkaki jaikitainchari itasoneki. Ikemaitatzi kaimanaintsiri janta tasorentsipankoki, osaikira saikamentotsi, ikantaitzi: “¡Ari othonkapaaka!” ¹⁸ Ari iñeetakero oporekanake ookatharonsi, ikemaitakero iniroite onikanaka kipatsi. Te iriñeetapiintaitero kempitakarori iroka onikaro, irojatzii pairani ovakera itzimayetantanakari atziriite kipatsiki. ¹⁹ Okanta antaro nampitsi, mavakota okantanaka otankanake. Ari aperotakariri eejatzi oporokanake nampitsiite tziimayetatsiri kipatsiki. Arira impampithashiretakotaitanakyaaro avishimoterine Babilonia-satzi, irimiretyaaro “imashirenka Pava,” okempitakarora piyantatsiri. ²⁰ Ari aperotakariri maaroni othampishi, te iriñeetairo. Ari okempitakariri eejatzi otzishipayeeni. ²¹ Ari oparyaapaake tenayetatsiri jiriniki, anavyaayetapaakeri

* **16:16** Kantakotachari jaka “Armagedón,” iroora tsika janta jovayiriyetapiintaka pairani judío-payeeni.

atziriite. Eekeromaitacha jiyaatakaanakitziiro ithainkatasorentsivaitanake, ikishimavaitantanake ikemaantsivaitakara osheki.†

17

Irovasankitaitero kempitakarori antaro mayempiro

¹ Ipoña ipokashitapaakena aparoni maninkari karataintsiri 7 joirikayetakerori itasone, ikantapaakena: “Pimpoke, piñero tsika inkantaiteri irovasankitaayeeteri atziriite, tema ikempiyetakaro aparoni mayempiro saikathapyaatantakarori oponkityaamashi jiñaa.” ² Iroka kempitakarori mayempiro, kempivaitakara iroomi imayempiyetakemi ikaratzi pinkathariventantatsiri nampitsiiteki. Okempivaitakaro eejatzi, aperotakerimi oshinkiyeterimi kipatsisatziite. ³ Ipoña jaashinenkatanakena tsika te inampiitaro. Ari noñaakero aparoni tsinane okyaakotakari kityonkari piratsi, okaratzi 7 iito, 10 ichee. Tzimatsi vairontsipayeeni osankinatainchari ivathaki, ithainkatasorentsivaitaitzi. ⁴ Okithaatakari iroka tsinane, okityonkamaitatzi, ipoña ojonkeromaitzi eejatzi. Kameetha jovaneenkayeetantakaro oro, ipoña poreryaataneri mapikiite. Oirikanakitake jovetsikayeetzi oro. Kempivaitaka ari ojaikitakyaami oyaariperonka, eejatzi omayempinka. ⁵ Tzimatsi osankinatainchari otamakoki, kaari ikemathaveeta pairani,

† **16:21** Kantakotachari jaka “tenayetatsiri,” iroora ikantayeetzi eejatzi “aparoni talento,” irojatzzi ikantayeetairi iroñaaka “40 kilo.”

okantzi: ANTARO BABILONIA, INIROITE
MAYEMPIRO, KISANEENTAPEROTAARO
KIPATSIKI.* ⁶ Namenaperotanakero iroka
tsinane, aña oshinkitatyaaero iriraane
itasorentsitakaitane ikaratzi jovamaayeetakeri.
Iriraane eejatzi ikaratzi jovamaayeetakeri
jiñaaventanakeri Jesús. Ikanta noñaakero iroka,
osheki nopampoyaanakero.

⁷ Ipoña ikantana maninkari: “¿Opaitama
pipampoyaanantari iroka? Ari nonkantakemi
opaita oshiyakaaventachari, tera jiyotakoveetaro
pairani iroka tsinane, eejatzi irika piratsi itzimi
okyaakotakari, oshekitatsiri iito, eejatzi ichée.

⁸ Itzimitaka pairani joshiyakaaventayeetziri
piratsi, te iriñeeteri iroñaaka, iro kantacha
irootaintsi irishitove impoñaakyaaro omoronaki
inthomointaperotatsiri. Impoñaashitakya
irovamaayeetakeri.

Irikaite kipatsisatzi,
kaari osankinatakotachane pairani jovet-
sikantayeetakarori kipatsi, osheki impam-
poyaaminthatanakeri piratsika. Tema eero
ikemathatziro opaita kantakotachari: ‘Itzimitaka
pairani, te iriñeetairi iroñaaka, irootaintsi
impiyake.’

⁹ Omatantyaari inkemathayeetero
iroka, okovaperotatya ontzime iyotanetaantsi.
Karataintsiri ⁷ kitotsi okyaakotakara tsinane, iro
oshiyakaaventacha ⁷ otzishi.† ¹⁰ Tzimakeranki

* **17:5** Tzimayetatsira kantatsiri iroka “Babilonia,” irootakera
nampitsi Roma. Tema iro iñaaneyetakari iromananeekiini pairani
kempisantzinkariite, jiñaaventi iroka Roma, ikantzi: “Babilo-
nia.” Pamenero eejatzi janta 1 P. 5.13. † **17:9** Tzimayetatsi
paitayetzirori nampitsika Roma, ikantayeetzirori: “Roma, inampit-
site ⁷ pinkathariite.” Ikantayeetzi eejatzi: “Roma, onampitsite ⁷
otzishi.”

ikaratzi 7 pinkathariventakerori janta. Aritake joitsinampaitake ikaratzi 5 pinkathari. Tzimatsi aparoni itzimi pinkatharitatsiri iroñaaka. Iriima pashine, intzime pinkatharitatsine, tekeramintha intzimaajate. Irika ovekaraantyaarone kapicheeni impinkathariventapaintante, eero osamaniperotzi. ¹¹ Irika piratsi tzimitachari pairani, kaari iñeetzi iroñaaka, pashine inatzi, iriitake karatapaintsine 8. Iro kantacha, ari iroshiyavetapaakyaari pashine karataintsiri 7 pinkathariite. Ari iraperotzimaitakyaari. ¹² Irooma karataintsiri 10 cheetsi, irojatzi oshiyakaaventariri pinkathariite, karatatsiri 10. Tekeraata impinkathariventantayete irirori. Tema aririka impinkathariventantanake piratsi, iriiyetakera intsipayetyaari impinkathariventante. Eero osamaniperomaita, intaani irishirinkapaintya kapicheeni ooryaa. ¹³ Irikaite pinkathariite irakakotavakaiyaaro iranteri. Ñaapinkatha inkanteri piratsi, eero ipiyathavaitari. ¹⁴ Osheki irovayiriminthatyaari Oisha. Iro kantacha irika Oisha, iriitake oitsinampaantatsine. Tema iriitake omperayetari itzimi omperayetantachari. Iriitake pinkathariventziri itzimi pinkathariventantatsiri. Iriiyetakera intsipayetaiyaari irirori, ikaratzi ikaimashireyetairi, itzimi jiyoshiyeetakeri, ikaratzi oisokerotakariri.”

¹⁵ Ipoña ikantakena eejatzi maninkari: “Iroka oponkityaamashi jiña osaikathapyaatantakari tsinaneka, iriira oshiyakaaventachari atziriite nampiyetarori tsikarika, piyoyetainchari

tsikarikapayeeni, ikaratzi ipinkathariventaitziri tsikarikapayeeni, kemathatavakaarori iñaane tsikarikapayeeni. ¹⁶ Irikaite atziri saikantarori 10 nampitsi, itzimi oshiyakaaventakari 10 cheetsi, ari inkisaneentanakeri saikantarori nampitsi oshiyakaaventakari tsinaneka. Ari inkempitaakerori eejatzi piratsika osheki inkisaneentanakero. Onkempivaityaaromi irisapokaty-eeromi tsinaneka, irovavathavaitakyaaromi, intaavaitakeromi. Tema japerotakero nampitsi oshiyakaaventakari tsinaneka. ¹⁷ Iriitakera Pava kantakaarori akakotavakaantakarori antayetantakarori iroka. Irijatzi kantakaarori ikempisantantakariri piratsi. Irootake irantayeeteri, irojatzi omonkaratantakyaari ikantakeri Pava. ¹⁸ Ari okantakari, tema iroka tsinane iroora oshiyakaaventacha antaro nampitsi. Tema ikaratzi saikantarori nampitsika, ipinkathariventayevetakari nampiyetarori pashine nampitsiiteki.”

18

Japathakeroryeetakero Babilonia

¹ Ikanta okaratapaake iroka, noñaatzi josavi-inkatapaake pashine maninkari. Otzimimotziri irirori osheki ishintsinka, osheki irovaneenkaro. Joorentapaakero kipatsi. ² Ikaimapaake, ikantzi: “Japathakeroryeetakerora antaro nampitsi Babilonia. Intaani jinampiyetaaro iroñaaka nashivaiyetachari peyari janta, te ishineyeetairi irishitove janta. Ari ikempitay-eetakeriri eejatzi nashivaiyetachari tsimeri ipinkayeetziri itzimi ovapiintakariri kaminkari.

³ Tema atziriite ikaratzi saikantavetakarori nampitsika oshiyakaaventakari tsinaneka, ashaarantatziiyevetaka, jiyomparivaitapiintavetakari atziriite saikayetatsiri pashineki nampitsi. Ikaimashireyetaikeri atziriite iroshiyakotaiyaari tsika ikantayevetara iriroriite, intaani ikovaperoyetziro ashaakarontsi, inevetashivaiminthatari eejatzi. Iro opoñaantari jiñaayetakero te ikinataari Pava, ikempivaitakaro okanta tsinane mayempiro. Irootakera oshiyantakarori irishinkitatieeyaaromi ashaakarontsika, iroora jantayetantakarori kempitarori mayempitaantsi.” ⁴ Ipoña nokemake japiitanakero jiñaavaitanai inkitesatzi, ikantzi: “Asheninká, eerora pikempiyari saikantarori nampitsi oshiyakaaventakari tsinaneka, pikaratairikari irovasankitaayeetairi. ⁵ Tema Pava, ikinkishiretziro iyaariperonka ikaratzi tsipatakariri, kempivaitaka ovajenokakyaami iyaariperonka inkiteki, ari opiyotakari. ⁶ Pinkisakoventaiyaari, papiipiiteri povasankitayeri. Tema okaratzi oshiyakaaventachari omiretakaakariri tsinaneka shinkitantatsiri, poiipyenero iroori, tontaaki pinkantakero oyepiyanka. ⁷ Amenaashivaitaka iroori okantapiintzi: ‘Naaka pinkatharo, eero jiñeetana nashinonkaavaitya nonkempitakotyaaoro kamaimetzinkaro.’ Tema osheki okantakaaperotziivaiventakaro ovaneenkatanee, aakoventakaro omayempitziivaitake. Irootakera oñaantyaarori iroñaaka onkemaantsivaitziitaiya. ⁸ Irootake omapokantaiyaari irovasankitagairo aparoniki kitaite, ari omantsiyatake, onkemaantsivaitaiya,

osheki ontasheneentavaitai, impoña intagaitairo. Iriitakera matairone Avinkatharite Pava irovasankitagairo. Tema otzimimotziri irirori ishintsinka.

⁹ Aririka iriñaayeetakero oyachaarinka ontagaiya nampitsika oshiyakaaventakari tsinaneka, osheki irovashiretakotyaaro, iriraakovaityaaro pinkathariite, tema iri kempiyayetakariri saikantakarori jantayetakero okaratzi oshiyayetarori mayempitaantsi.

¹⁰ Intaina inkatziyayetake iriroriite intharovakaiyaaro jovasankitaayeetakeri, inkantaiyeni: ‘ilkantamacheetziri nampitarori Babilonia-ki!’ Irooperotziivaivetaka nampitsi. ¿Okatzimatakama jovasankitaayeetakemi? Tekeratya ishirinkaperotaajate ooryaa.

¹¹ Ari inkempitakyaari ikaratzi jiyomparitapiintakari, osheki irovashineentakotyaari, iriraakovaityaari, tema tekatsi iriyomparitaiya.

¹² Tema iri jiyomparivetapiintakari iroorote, iireekite, poreryaari imapine, nashivaiyetachari kithaarentsi, kitamaromairi, jonkeromaitatsiri, kityonkamaiperotatsiri, karenimaitatsiri. Tzimayevetacha oshiyarori santari. Tzimayevetacha irovetsikane ipothoyetakeri kameethaini, tyoorenantsi, inchakota pinayetachari, ashiro, mapi. ¹³ Tzimayevetacha meta, tzimayevetacha nashivaitachari kasankaari, tzimayevetacha jimireyeetari, tzimayevetacha ovaaki inchato kempitariri yeenkantsi, tzimayevetacha opane jovayeetari, tzimayevetacha i-vaca-te, iroishate, imorane ishiyakomentotari, tzimayevetacha iromperatanepayeeni eejatzi. ¹⁴ Arira

othonkapaakari chochoki pinevetapiintakari. Te ontzimayetai ashaakaro pikovapiintakeri, ari okaratapaake ovaneenkata.

¹⁵ Intaina iramenakoyetairo iyomparitapi-intari, tharova inkantya eero itsipataay-eetziri jovasankitaitakeri irirori. Iniroite iriraakotyaari irovashiretakotanakyaarira.

¹⁶ Inkantaiyeni: ‘Ikantamacheetziri nampitarori janta! Irooperotziivaivetaka nampitsi. Tzimayevetacha osheki irooperori kitamaromairi imanthaki, jonkeromaitatsiri, eejatzi kityonkaperomaitatsiri. Tzimayevetacha osheki iroorote, imapine poreryaayetatsiri. ¹⁷ Intaani

ishirinkaneentanaka kapicheeni ooryaa, ari japeroyeetakerori antaro ashaakaroka.’ Ari ikempitakari saikayetaintsiri iramaatakomentoki, intaina ikatziyayetaka jamenakotziri tsika ikanta japeroyeetakeri. Ari ipiyotaiyakani ikaratzi antakoyetziro iramaatakomento, itsipayetakari ikaratzi otetantarori. ¹⁸ Ikanta iñaakerora oyachaarinka nampitsi otaga, osheki jiraakotakaro, ikantayetzi: ‘Tekatsi pashine nampitsi kempitaiyaarone iroka irooperoveta.’

¹⁹ Iniroitera jovashireneentaka, ikantaiyakeni: ‘Ikantamacheetziri ikaratzi nampitakarori janta. Tema ashaarantayevetakai aakaite aayetapiintakero ashaakarontsi amaatakomentoki. Tema intaani ishirinkapainta kapicheeni ooryaa, ari japeroyeetakerori.’ ²⁰ Irooma eerokaite

inkitesatzi, itasorentsitakaitane, otyaanta-janoriite, kamantantaneriite, ontzimatye pinkimoshiretayete, tema ikamantayetzitakai Pava iro jovasankitaantakariri saikantarori

antaro nampitsi, ikisakoventayetaatyaami eerokaite.”

²¹ Ikanta aparoni maninkari tzimatsiri ishintsinka, jaake antaro mapi, japishoonkakero inkaareki, ikantzi: “Nokempitaakero napishoonkakero antaro mapika, ari nonkempitaakerori eejatzi antaro nampitsi Babilonia. Ari ompeyaari, eero jiñeetairo. ²² Eero ikemaitaimi pimpanthaye, onkameñeenkate piviyompimento, pisonkare, eejatzi pityoore. Eero jiñeetaimi pikaratzi povetsikayetziro tsikarika opaiyetari. Eero ikemayeetairo ompoimpate pitononkamento. ²³ Eero jiñeetairi imporekai pootamento. Eero jiñeetaimi paavakaiya. Ari okaratapaake maaroni iroka, tema osheki poitzipinashireyetaikeri pashinesatzi atziriite, kempivaitaka pinkisaminthatatyeerimi. Tema iniroite ishintsিয়েvetaka ikaratzi iyomparivetapiintakamiri. ²⁴ Iriitakera ovatsinaavaitakeriri pashinesatziite, ikapathainkatakaavaitakeri kamantantaneriite. Ari ikantakeriri maaroni itasorentsitakaitairi.”

19

Itharomentaita inkiteki

¹ Okanta okaratapaake iroka, nokematzi kameñeenkatanaintsiri inkiteki ikaimaiyini, ikantzi:

¡Eejoo! Iriitajaantake Pava ovavisaakoyetairi. Otzimimotziri irovaneenkaro, eejatzi ishintsinka.

² Maaroni ikoviri iranteri irirori, tampatzika okantayetaka.

Kyaaryoori onatzi.

Tema jovasankitaakero mayempiro otzimi ovaariperoyetakeriri kipatsisatziite.

Ipiyakoventaari ikaratzi jovamaayeetakeri iromperatane.

³ Irojatz japiipiitaiyirini, ikantzi:

¡Eejoo! Onkatziyeenkataveete oyachaarinka.

⁴ Ikanta 24 antarikonaite, itsipatakari 4 inkiteveriite, jotypeerovaiyanakani, tema jiñaapinkathatanakitziiri Pava ithointakara irirori saikamentotsiki, ikantaiyini:

¡Ari onkantyaari! ¡Eejoo!

⁵ Tzimatsi ñaavaitanaintsiri saikamentotsiki, ikantaitzi:

Maaroni jomperayetaari Pava, pintharomentaiyaari.

Piñaapinkathatairi maaroiteni, iretanakyaaro iryaaniite irojatz antariite, maaroni.

⁶ Ipoña nokemake kameñeenkatapaintsiri, iriivaitake ipiyotaiyani atziriite, iroovaitake oparyeenkatzi jiña, iroovaitake eejatzi ookatharontsi. Ikantaitzi:

¡Eejoo! Aritake pinkathariventantai Pava, iri Avinkatharitetaari Shintsijanokitatsiri.

⁷ Thame ankimoshireventeri, thame añapinkathateri, tema irootzimatake iroimoshirenkeri iraavakaiya Oisha. Aritake ovetsikaka iinantaari.

⁸ Kitamaro okantaka oithaare, te onkipatsivaite, poreryaa okantaka. Oshiyakaaventachari “iinantaari,” iriiyetakera kempisantzinkariite itasorentsitakaitairi. Oshiyakaaventachari “te

onkipatsivaite oithaare,” iroora kameethari jantayetakeri irikaite.

Irayootaiteri iraavakaiya kempitakariri oisha

⁹ Ipoña ipokashitapaakena inkitesatzi, ikantzi: “Posankinatero iroka: Osheki inkimoshiretai ikaratzi ikaimayeetakeri irayootairi iraavakaiya Oisha.” Ipoña ikantakena eejatzi: “Iroka, iñaaneperora onatzi Pava.” ¹⁰ Ari notyeerovanaka noñaapinkathatanakeri maninkari, ipoña ikantana: “¡Eero piñaapinkathatana naaka! Ari akarataiyini jomperatai Oisha, ari noshiyami eeroka, ari noshiyakari eejatzi ikaratzi oisokeroyetakarori iñaaventapaintziri Jesús. Aña iri piñaapinkathatajaante Pava. Tema okaratzi iñaaventapaintziri Jesús, irootajaantakera iyoshiretakaayetakeriri kamantantaneriite.”

Kyaakotakariri kitamarori mora

¹¹ Ipoña noñaake ashitaryaanaka inkite. Tzimatsi janta aparoni kitamarori mora. Itzimi kyaakotakariri, iriitake ipaitayeet-ziri “Oisokerotaneri,” ipaitaitziri eejatzi “Kyaaryoori.” Aririka irovasankitaante, tampatzika okanta. Ari okempitari eejatzi aririka irovayirite. ¹² Irooma irooki iriivaitake paampari. Amathaitziita ikantaka. Josankinatakaro vairontsi kaari jiyotakoyeetzi intaani jiyotziro irirori. ¹³ Ikithaatakotakaro othakakeri iraantsi. Iri ipaitayeetzi eejatzi “IÑAANE PAVA.” ¹⁴ Tzimatsi irika inkitekinta irovayirite. Kitamarothaitake okantaka eejatzi iithaare, te onkipatsivaite. Iriitake oyaatakeriri ikyaa koyetakari eejatzi kitamarori imorane.

15 Ari oshitovanakeri ipaanteki kempitakarori othoyempyaanikitzi osataamentotsi, irootake iromposantayetaiyaariri iisaneentane. Iriira omperatantaiyaarine irashirokotzite. Irijatzira ovetsikakeneriri oshiyakarori jimiretaitari ipaiyeetziri “Imashirenka Pava Shintsijanokitatsiri.” 16 Josankinataro vairontsi iithaareki, eejatzi iporiki. Jiroka vairontsi: PINKATHARIVENTZIRIRI PINKATHARIITE. OMPERATARIRI OMPERATANERIITE.

17 Ipoña noñaake pashine maninkari ikatziyantakari ooryaa, ikaimapaakeri maaroni tsimeriite arayetatsiri, ikantziri: “Pimpoke papatotya, poyaaro onkarate impayetemiri Pava. 18 Tema povatyeeyaari atzirivatha: ivatha pinkathariite, ivatha ijevare ovayiriite, ivatha iriiperoriite, ivatha kyaakotapiintariri imorane. Ari povanakyaaro eejatzi ivatha imoraneete. Tera intaani povaiyaari irikaite, aña povayetaiyaari eejatzi ivatha maaroiteni: omperataari, omperataneri, antarikonaite, iryaanipayeeni, maaroni.” 19 Ipoña noñaakeri koveenkari piratsi, noñaakeri eejatzi kipatsisatzi pinkathariite itsipayetakari irovayirite. Ari ipiyotaiyakani inkene irovayiriteri irika kyaakotakariri kitamarori imorane itsipayetakari eejatzi irovayirite. 20 Tzimatsi ipaita oirikavakeriri koveenkari piratsi. Ari ikempitaakeriri thairi kamantantaneri itsipatapiintakari ita-sonkaventantzi. Ari okanta jamatavitantakariri ikaratzi kentakoyetakarori ivairo piratsi, ikaratzi ñaapinkathayetakarori iroshiyakaaro. Irika piratsi ipoña thairi kamantantaneri,

japishoonkaitakeri opaampapirothaatake
 inkaare, tsika okiteryeenkatake shitzivaro
 oyachaarinka. ²¹ Jovamaayeetakeri maaroiteni
 kempisantanakeriri, jovathaayeetantakeri
 shitovapaintsiri ipaanteki kyaakotakariri
 kitamarori mora. Kematziineentayetaka
 tsimeripayeeni.

20

Osheki osarentsi, onkarate 1,000

¹ Ipoña noñaake jayiitapaake pashine
 maninkari. Joirikakero irashitaryaantyaarori
 omorona inthomointaperotatsiri. Joirikake
 eejatzi iniroite ashirotha. ² Jaakeri noonke,
 maranke tzimitainchari pairani. Iriitakera
 Kamaari, Satanás. Joosotakeri onkarate 1,000
 osarentsi, ³ ari jotziryaakeriri omoronaki
 inthomointaperotatsiri. Joshepitakotakeri,
 jovitsinekakotakeri onkantya eero jamatavi-
 tantaari atziriite, irojatzi omonkaratantakyaari
 onkarate 1,000 osarentsi. Aririka onkaratapaake
 iroka, ari iroosoryaakotapainteriki kapicheeni.

⁴ Ipoña noñaake osheki saikamentotsi tsika
 irisaikayetai inkarate pinkathariventantatsineri.
 Ari noñaakero ishireete ikaratzi jovamaa-
 mentaitakeri ikempisantairo iñaane Pava,
 tsika otzimi iñaaventapaintziri Jesús. Irikaite,
 te iriñaapinkathateri koveenkari piratsi, te
 iriñaapinkathatero iroshiyakaaro eejatzi. Te
 inkentakotamakotyaaro iriroriite ivairo piratsi,
 eejatzi irakoki. Iriiyetakera piriintaachari,
 ipinkathariventantayetake itsipataari Cristo

okaratzi 1,000 osarentsi. ⁵ Iriima pashine ikaratzi kamayetaintsiri, tera irañaa yetai irirori, iroatzi omonkaratantapaakari 1,000 osarentsi. Irootakera ipaiyeetziri “Etarori Añagaantsi.” ⁶ Kimoshirera inkantaiya inkarate piriintaachane ipaiyeetakeri “Etarori Añagaantsi.” Tema tasorentsishireri jinayetake. Eero japiitziro inkamayetai. Aña kañaaneri inkantaiya, iri kempitaiyaarine omperatasorentsitaari irantavaitaineri Pava, irantavaitaineri eejatzi Cristo. Ari itsipataari ipinkathariventantai okaratzi 1,000 osarentsi.

⁷ Aririka omonkaratapaakya 1,000 osarentsi, ari iromishitovayeetapainteri Satanás jashitakoitakeri. ⁸ Aririka irishitovanake, iretapaiyaaro iramatavitapairi maaroiteni atziri tsikarika inampiyetaro. Iroka nampitsiite ipaitayeetakero “Gog,” pashine “Magog.” Irapatotairi maaroni inkene irovayiritakaiyaari. Intzimaperote osheki atziri, iroovaitake okanta oshekitzi impaneki jiñaathapyaaki. ⁹ Jiyaataiyakeni tsika ovintenipathatzi, itapotakeri tasorentsishireriite tsika ipiyotaiyakani iriroriite. Ari okaratzi itapotakero eejatzi ipaiyeetziri “Etakoperotaaro Nampitsi.” Omapokashitanaka iparyaapaake paampari, japerotakeri maaroiteni. ¹⁰ Ari japishoonkayeetakeri Kamaari janta opaampapirothaatake inkaare, kityeenka okantaka shitzivaro oyachaarinka. Tema ari japishoonkayeetzitakariri irirori koveenkari piratsi, itsipataitakeri thairi kamantaneri. Arira inkantaitaatyero inkemaantsivaitaiya.

Iramenakoyeetantai janta kitamaroriki saikamentotsiki

¹¹ Ipoña noñaake iniroite kitamarori saikamentotsi. Tzimatsi saikantakarori, iriitakera matakero japerotairo inkite eejatzi kipatsi. ¹² Ari ikatziyeeyakani kamayetaintsiri janta kitamaroriki saikamentotsi, jetakari itsipayetaari antariite irojatzi iryaaniite, maaroni. Ari japinairyaayetanakero osankinarentsi, japinairyaanakero eejatzi pashine tsika josankinatakoyeta añaaayetaatsine. Jamenakoyetairi atziri tsikarika opaiyeta jantakeri okaratzi josankinatakoyeetakeriri. ¹³ Eejatzi ikaratzi piinkayetaintsiri jiñaaki, ari ipiyoyetakari iriroriite. Ikaratzi kamayetaintsiri, ari isaikitaiyakani eejatzi janta, okempivaitakaro atziritaatyeeemi “Kaamanetaantsi,” apakagairimi onampivaivetakari. Ari ikaratzi jamenakoyeetairi iriroriite okaratzi jantayetakeri. ¹⁴ Ari japishoonkayeetakerori “Kaamanetaantsi” opaampapirothaatake inkaare ontagaiya. Iroka opaampapirothaatake inkaare, iroora ipaiyeetakeri “Apitetanaintsiri Kaamanetaantsi.” ¹⁵ Ipoña japishoonkayeetakeri opaampapirothaatake inkaare maaroni kaari osankinatakotchane irañaayetai.

21

Ovakerari inkite, ovakerari kipatsi

¹ Ipoña noñaake ovakerari inkite, ovakerari kipatsi. Tema aritake aperotaka paisatori inkite, eejatzi paisatori kipatsi. Te iriñeetairo inkaare. ² Ipoña noñaake oshaviinkapaake

inkiteki aparoni nampitsi tasorentsitatsiri, ipaitayeetziri “Ovakerari Jerusalén.” Iri Pava ovayiitakaantakerori. Ovaneenkakitaka, iroovaitake aparoni tsinane ovaneenkatashitari oimentyaari. ³ Ari jiñaavaitaitanake shintsiini janta saikamentotsiki, ikantaitzi: “¡Pamene! Arira osaikimotairi kipatsisatziite iroka tasorentsithaante tsika inampitaro Pava. Arira itsipatajaantaari Pava tsika isaikayetzi isheninkataari. ⁴ Tema Pava osheyookiperotairine, imposhenkayetaiyaari. Eero ikaamaneyetai, tekatsi onkatsitzimovaitai, tekatsi iragaachane, tekatsi kemaantsivaitaachane. Tema ari okaratapaake maaroni iroka.”

⁵ Ipoña iñaavaitanake thointainchari saikamentotsiki, ikantzi: “Novakeratakairo maaroiteni.” Ikantanake eejatzi: “Posankinatero iroka, tema kyaaryoori ñaantsi onatzi, ari okantaitatyeeni.” ⁶ Ari ikantana: “¡Ari overaapaaka! Naakatake oshiyarori etarori osankinarentsi. Naaka oshiyarori ovekaraantarori eejatzi. Naakatakera etakaantanakarori. Naakatake thonkaironeri. Tzimatsirika miretatsiri, ari nomiretakaiyaari jiña tsika otzimi ovañaantatsiri. Impashiitaiyaari, te opinarontsita. ⁷ Irootakera noshinetakeneri kitsirinkaneriite. Naaka Pava itzimi iñaapinkathayetai. Iriitake nonkempitakaantairi notomiite. ⁸ Iro kantamaitacha eero notomitaari tharontziite, kisoshireri, kisaneentaneri, ovantaneri, mayempiri, matsi, ñaapinkathatakeriri oshiyakaarontsi, thairiite. Aña iriira taayetaachane opaampapirothaatake inkaare, kiteryeenkataintsiri oyachaarinka. Iroora

apitetanaintsine inkamayetai.”

Ovakerari Jerusalén

⁹ Ikanta okaratapaake iroka, ipokashitapaakena aparoni maninkari ovasankitaantaneri itzimi oirikakerori itasone. Ikantapaakena: “Pimpoke, noñaakemiro oshiyakaaventari tsinaneka ontzime iinantaari Oisha.”

¹⁰ Jaashinenkatanakena tonkaari otzishiki. Joñaakakenaro nampitsi tasorentsitatsiri ipaitayeetziri Jerusalén, otzimi jovayiitairi Pava opoñagaaro inkiteki. ¹¹ Janta nampitsiki, ari jiñeetairori irovaneenkaro Pava, shipakiryaaavaitake, iroovaitake okanta mapiki porekatsiri, pinaperotachari.*

¹² Iniroite okantaka otantonampiro. Tzimatsi 12 tsika ikyaapiintaitzi. Tzimatsi ikaratzi 12 maninkariite aamakoventayetarori tsika ikyaapiintayeetzi. Ari josankinayeetakero ivairo itomiite Israel-ni.

¹³ Okaratzi mava ikyaapiintayeetzi montetakariri ishitovapiintzi ooryaa. Eejatzi ikyaapiintzira ooryaa, okaratzi mava. Katonkokero, okaratzi mava. Kirinkakero, okaratzi mava.

¹⁴ Tzimatsi okaratzi 12 iniroite mapi otzitakerori otantonampi. Ari osankinayetakari 12 ivairopayeeni otyaantajanoriite.

¹⁵ Irika ñaanatakenari, joirikake imonkaramentoshithaki jovetsikayeetziri oro, iro irimonkaratantyaarori otantonampi, eejatzi tsika ikyaapiintayeetzi. ¹⁶ Ari omonkaranampitavakaa iroka nampitsi, te anaavakaa. Ikanta irika, jetanakaro jimonkaranampitakero, okaratzi

* **21:11** Kantakotachari jaka “porekatsiri,” iroora ipaiyeetziri eejatzi “jaspe.”

2,200 kilómetro osanthanka, eejatzi okaratake ojenokitzi.† ¹⁷ Ipoña jimonkaratakeroro eejatzi otantonampi, okaratzi otontatzi 144 jimonkaratantakaro ikonaki. Iroora jimonkaratantakari irika maninkari kempitarori ikonaki atziri otzimi jimonkaratantapiintakari irirori. ¹⁸ Iroka otantonampi, oshiyavaitakaro mapi porekaki okantaka. Jiyoshiita oro jovetsikantayeetakarori nampitsi, porekaki okantaka.‡ ¹⁹ Itzinkamiitantakarori otantonampi, iro jaayeetake porekakiyetatsiri mapiki, pinaperoyetachari. Jiroka ovairopayeeni mapiki tsika okanta jovetsikayeetakero: jaspe, zafiro, ágata, esmeralda, ²⁰ ónice, cornalina, crisólito, berilo, topacio, crisopraso, jacinto, amatista. ²¹ Okaratakera 12 ikyaapiintayeetzi, iroora jaayeetake antaroperori kitamarori mapi, iro jimokakeri jovetsikantakarori. Maaroni avotsite nampitsi, jiyoshiita oro jovetsikayeetantakarori, porekaki okantaka.§

²² Te ontzimapai janta tasorentsipanko. Tema iro inampi Avinkatharite Pava Shintsijanokitatsiri itsipataari Oisha. Iriiyetajaantakera impoyaataiyaarone tasorentsipanko janta. ²³ Te inkovajaantaiya ooryaatsiri, eejatzi kashiri. Tema irovaneenkaro Pava kitainkatakagairone. Iri Oisha kempitaiyaarine ootamentotsi. ²⁴ Iriitake kitainkatakotairine iraniiyetaira

† **21:16** Kantakotachari jaka “2,200 kilómetro” iroora ikantayeetzi eejatzi “12,000 estadio.” ‡ **21:18** Kantakotachari jaka “porekaki,” okempitakaro okantara botella, eejatzi vidrio.

§ **21:21** Kantakotachari jaka “kitamarori mapi” irojatzira ipaiyeetzi “perla.”

atziriite janta. Pinkathariite tzimayevetachari irovaneenkaro kipatsiki, kameethaini irisaikayetai janta iñaapinkathatairi Pava. ²⁵ Eero otsirenitapai, aña okantaitatyeeni onkitaitapai. Te ashitanetaiya nampitsi janta. ²⁶ Ikaratzi tzimayevetachari irovaneenkaro kipatsiki, itzimi iñaapinkathayeetairi, kameethaini isaikayetai janta iñaapinkathatairi Pava. ²⁷ Eero itzimai janta kaariperotapaatsineri, eero iñeetairi janta antayetairone ipinkayeetziri, eero itzimapai eejatzi thaiyapaachane. Intaani inampiyetaiyaaro ikaratzi josankinatakoyetakeri Oisha irañaayetai janta.

22

¹ Ipoña joñaakakenaro jiña otzimi kañaanetakaantatsiri. Kiteshaaniki okantaka. Iro shitovaatatsiri isaikamentoki Pava itsipatakaru Oisha,* ² irootake shiyaatainchari niyankineki avotsi. Omontethapyatakeru oshookantakaru chochoki kañaanetakaantatsiri. Okantaitani kashiriki okithotapai osarentsiki. Otekatsitakaantapai oshi. ³ Eero otzimapai ovasankitaantsi janta. Ari osaikapairi isaikamento Pava, eejatzi irashi Oisha. Inkantaitatyeeni irantavaitapaineri iromperatane. ⁴ Ari iriñaavoroyeetairi Pava. Inkentakotamakotaiyaaro atziriite ivairo Pava. ⁵ Eero otsirenitapai janta. Eero itzimapai ooryaatsiri. Tema iri kitainkataatsine Avinkatharite Pava. Ari

* **22:1** Kantakotachari jaka “kiteshaaniki” okempitakaru okantara botella, vidrio eejatzi cristal.

ikantaitatyero impinkathariventantapai
atziiriite janta.

Irootaintsira impiye Cristo

⁶ Ipoña ikantanakena maninkari: “Kyaaryoora onatzi iroka ñaantsi, kantatsi ankempisantero.” Tema ikempitaakerira pairani Avinkatharite Pava jiyotakaayetakeri kamantantaneriite, ari ikempitaakenari eejatzi naaka, jotyaantakenari imaninkarite joñaakayetakenaro iroka, iro iriyoyetantaiyaari iromperataneete irootzimatake avisayete tsikarika ompaiyetyaari apaata.

⁷ Jiroka ikantzi Jesús: “¡Pamene! Irootaintsi nompiye. Kimoshirera inkantaiya inkarate kempisantakerone ikamantantaitakeri jaka osankinarentsiki.”

⁸ Naakatakera Juan osankinatziirori iroka. Naaka ñaajaantakerori maaroni, naaka kemajaantakerori eejatzi. Ari notyeerovavetanaka noñaapinkathateri maninkari oñaakakenarori maaroni iroka. ⁹ Ikantanakena irirori: “¡Eero piñaapinkathatana naaka! Ari akarataiyini jomperatai Pava, ari noshiyami eeroka, ari noshiyakari kamantantaneriite pipaiyetziri ‘iyekiite,’ noshiyakari eejatzi inkarate kempisantairone osankinayetainchari jaka. Aña iri piñaapinkathatajaantai Pava.”

¹⁰ Ipoña ikantanakena eejatzi: “Okaratzi posankinatakotakeri avisayetatsineri apaata, eerora povitsinekakotziro, tema irootzimatake iriñeetero avisatsineri. ¹¹ ¡Inkaariperoshiretziitaveete itzimi kaariperoshiretatsiri iroñaaka! ¡Inka-maarooshiretziitaveete itzimi kamaarooshiretaintsiri iroñaaka! ¡Irantaperotero kameethari itzimi

antakerori iroñaaka! ¡Intasorentsishireperote itzimi tasorentsishiretaintsiri iroñaaka!

¹² ¡Irootaintsira nompiye! Irootaintsira nompinayetairi atziriite okaratzi jantaventakeri aparopayeeni. ¹³ Naakara oshiyarori etarori osankinarentsi, Naaka oshiyarori ovekaraantarori eejatzi. Naakatake etarori, Naakatake overaantyaarone. Naakatakera etakaantanakarori, Naakatake thonkaironeri.”

¹⁴ Kimoshirera inkantaiya inkarate kivayetairone iithaare, inkene ishineyeetairi chochoki añaakaantatsiri, inkene inkyaayetai ikyaapiintayeetzi nampitsiki. ¹⁵ Eero ikyaayetai janta kempitakoyetariri otsitzi, matsikantaneri, antapiintakero kamaarotatsiri, ovarianteri, ikaratzi ñaapinkathatakeriri oshiyakaarontsi, ikaratzi ametapiintakarori ithaiya.

¹⁶ “Naakatakera Jesús, otyaantakeri maninkari inkamantemiro irokapayeeni, inkene povav-isayeneri eeroka itzimi apatoventapiintakariri Pava tsikarikapayeeni. Naaka charinetariri David-ni. Naakatake ipaitayeetzi ‘Impokiro Orimishi.’ ”

¹⁷ Ikantzi Tasorentsinkantsi: “Pimpokeeta.” Ari okantzitari eejatzi kempitakarori tsinane iinantaityaari. Inkarate kemayetairone iroka, inkantayetai: “Pimpokeeta.” Impokayeteeta itzimi mireyetatsiri. ¡Itzimirika kovanaintsiri irimiretyaaro jiña añaakaantaneri, iriravaite, te opinata!

¹⁸ Tzimatsi nonkamanteriri inkarate kemairone iroka tsika osankinatakoyetakara avisayetatsineri apaata: Tzimatsirika

ovanaavaitakerone okaratzi osankinatainchari jaka, ari irovanagaineri Pava inkemaantsi-taiyaari irirori okaratzi ñaaventakoyetainchari jaka osankinarentsiki.† ¹⁹ Tzimatsirika thañaapithatantakyaarone okaratzi osankinatainchari jaka, ari inthañaapithataiyaari apaata Pava irirori eero ishinetaineri chochoki añaakaantatsiri. Eero ikyagai nampitsiki otzimi iñaaventaitakeri jaka.

²⁰ Itzimi ñaaventakaantakerori maaroni iroka, ikantzi: “Irootaintsi nompiye.” Ari nokantzi naaka: “Ari onkantyaari, thaankiini pimpiye.” ²¹ Onkamintha ineshinonkayetaimi Avinkatharite Jesucristo janta. Ari onkantyaari.

† **22:18** Tzimatsi ñaaventakoyetzirori okaratzi kantakotachari: “Ovanaavaitakerone okaratzi osankinatainchari jaka” itzimi ovaakaanakerori josankinayetziro. Osankinajanorentsi, ari onkantya iramenantyaarori irosankinatero kameethaini tsikara okantajaantara. Eero jovanaashivaitaro, eero jamaakivaitzi aparoni. Tzimatsi pashine kantatsiri iyotagaantsi onatzi okaratzi ñaantsikoventachari jaka irashiite maaroni, ari onkantya eero jotekantaitaro, inkantaite: “thaiyaantsi onatzi okaratzi osankinatakotachari iñaaneke Pava.”

**KAMEETHARI ÑAANTSÍ: Ñaaventaitzirira
Avinkatharite Jesucristo**
**The New Testament in the Pichis Ashéninka language of
Peru**
**El Nuevo Testamento in la Pichis Ashéninka lingua de
Peru**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ashéninka, Pichis

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-12-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 31 Aug 2023

b72f15e8-2b09-5a3e-bcda-702eafc504d4